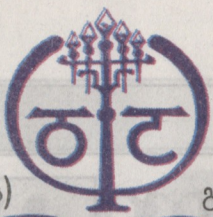

1369/14-114

ქართული
ბიბლიოთეკა

დავით აღმაშენებლის (პლენაროვის)

გამზირის ტრადიციათა აღორძინების საზოგადოების ჟურნალი

ძეცი

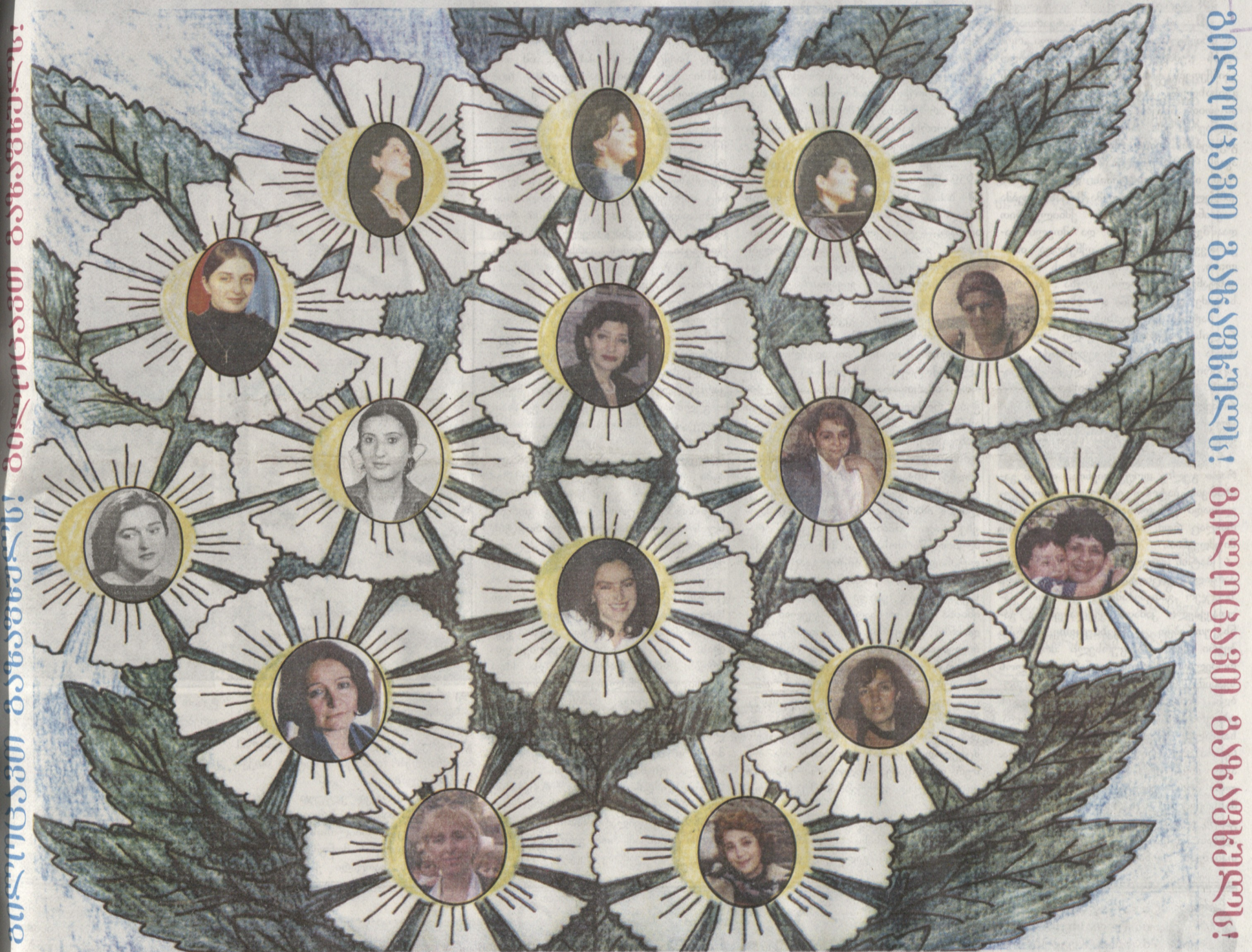
№3(15) ❖ მარტი

1999 წელი

ფასი 50 თეთრი

საქართველოს
ბიბლიოთეკის
სამსახურის
გამგზავნი

ბილოცაპო ბაზაფსულს! ბილოცაპო ბაზაფსულს!

ბილოცაპო ბაზაფსულს! ბილოცაპო ბაზაფსულს!

ბილოცაპო ბაზაფსულს! ბილოცაპო ბაზაფსულს!

დაპრობოვან-პი ბიპრინს
უპილს ბამოს ბიპრინს?

4 ინტერვიუ

ბაბტო უვილბს
არა, იბი ბივლ
საქართველოს
ეკუთვინის

5 ხელოვნება

მარადისობის
ვიმინის ღობგარი

7 ისტორია

ბოპონა ღვთიუხ
ფინივულს ვიპვს...

6 შემოქმედება

გ ა ზ ა ო ე ხ ა ყ ლ ი ა

მამარ დედოფალს მთელი საქართველო კი არა, მთელი კავკასიის იცნობს. დედალი და ამაგი, რაც იმან დასდო საქართველოს, ისე რომ დღესაც თამარის შემდეგ აშენებულს ეკლესიებს თუ კოშკებს, აწ დაწერულთ, ხალხი თამარის აშენებულებს უწოდებს.

აახლებდა და აგებდა ციხე-ქალაქებს, ურწყულ ადგილებში გაყავდა, აშენებდა ტაძრებსა და უძღვნიდა შესაწირავებს არა თუ მარტო სამშობლოს ყოველ კუთხეში, გარეშეც კი, მაგალითად, იერუსალიმში, ალექსანდრიაში, ფრაკიაში, მაკედონიაში, კონსტანტინეპოლში, კვიპროსზე და სხვანი. დააარსა ტრაპიზონის იმპერია, სადაც ბიზანტიის იმპერატორის ანდრონიკო-კომნენის შვილი ალექსი კომნენისძემ ყოველგვარით დიდებულ და უზურუნველო საქართველოში საჭმეები ჩაიდინა, ისე აამაღლა საქართველო, რომ შთამომავალად იცოდა რაგვარი სამადლობელი უნდა შეეწირა ამ საარაკო სახელის და ისტორიამაც სხვა უკეთესი რამ ვეღარა მოიგონა. რა მთელი მთელი უწოდა - მამაკაცის სახელი მიანიჭა და მით გვერდში მსოფლიო მამაკაც გვირ-მირინცხებულებს.

ქალი?! - მიყვარს, მიყვარს ქალი. ღვინოც, ოღონდ არა ქარხნის. პურიც, ოღონდ არა ფურნის. პური - თორნის, ღვინო - ჭურის, ქალი - მსგავსი გაზაფხულის.

ქალი?! - მიყვარს, მიყვარს ქალი. ღვინოც, ოღონდ არა ქარხნის. პურიც, ოღონდ არა ფურნის. პური - თორნის, ღვინო - ჭურის, ქალი - მსგავსი გაზაფხულის.

სილაგავს ვარსულს... მამარ ბავშვობის სახლთან... მამარ ბავშვობის სახლთან... მამარ ბავშვობის სახლთან...

ნარგისი... ტოყავდა... ტოყავდა ჰატარა ნარგისი, ჰატარა ნარგისი, კოსტა და ფაქისი... ტოყავდა... და მივირს, თუ რამ აატოვა, ტოყავდა უქაროდ, ტოყავდა მარტო! მოყვებიტე ნარგისი, მოყვებიტე ნარგისი, ფრთხილად და ქალის ვულ-მეგრდსა დავაჯარ დიდადა. და გული აღმოჩნდა ისეთი ცივი, რომ ვაქავდა ნარგისი... გავიხსნა წვეულ დრომ. მას შემდეგ აღარ მქაშს მარტო გარეშობა და ვამბობ, რომ ქალებს არა ბჭეთ ღრმა გრძობა... და, მამ თუ უდვილის ქალს გრძობა ფაქისი, - რად დაქენა ნარგისი?! რად დაქენა ნარგისი?! ი. ვრიშაშვილი

არწივთა გადმოსახედნე არწივთა გადმოსახედნე თვალს ვაფენ ბადნარს, ტურფასა, ეს რა ლამაზი ქვეყანა დაუხატია უფალსა: მთიდან წყარო მიჰაჰამაძებს, ფირუხი ზღვა, ნაზირს ღოჯავს, ტბებს ჩაუდგამთ ვერცხლის თვალნი, მდინარე კი, სეგში როჯავს. კრიმანჭელი, ცას ასკდება, არხადლო ვუღსე დნება, ოღონდ ზღვაზე ბორჯავს, ღიღო მხეს ეგებება. მთები, ღრუბელს ებჯინება, თეთრი წყაროთ დაფენილი, ფერდობებსე მწვანედ ბორჯავს ტყე, ქალეში ჩაფენილი. ღვთისმშობლის საფანესა ჰგავს, ბადნარ-წალკოტად წუბილი, ეს ხომ - ივერთა ხატია! დღეს, საქართველოდ ხმობილი.

ქალია დილა მიწა - ქალი, საღამო - ქალი... წვიმა ქალია... ყველაფერი ქალივით მიყვარს... და როცა ვინმე ჩემზე უკეთ ადიდებს დილას, - ასე მგონია: მე რომ მიყვარს, მართმევენ იმ ქალს.

მე შოპენით გენია არ ვარ, მაგრამ მეცა მეყვს ჩემი მარია, მე სიყვარულში ჰაინეს ვგავარ და ჩემი ლექსიც ამის ბრალია.

გზასაფხული შემოსულა, ღენ ბუდეები გაუწყვიათ ჩიტებს... მე გიყვიდი წითელ-ვითელ ჩითებს, თეთრი ტილო მომიქარვე შენ! გზასაფხული შემოსულა, ღენ! მოგნატრე სათიბი და ტყე, სუნი ქუსლით ვასრესილი ანწლის, შორს უმბათი ბეთანის ტაძრის და ცისფერი, უბორვილო დღე... მოგნატრე სათიბი და ტყე! აწი აღარ გავახერებ შენ, აწი ოჯახს ვერ დარქმევ „დილეგს“, მკვირცხლი ბიჭი შეუეენე ბილიეს - მწვერავით გამისტუნე წინ! აწი აღარ გავახერებ შენ!

სონეტი გარეთ ქარი, ონავარი, ფაფარს იშლის, ის ქარიშხლის შობილი და ქარბორბალას ძმოილია. ქარო, ქარო: მომიძებნე ცის თვალება და თუ გინდა გამახარო მითხარი სად მეძალება! სადღაც ქალი, პატარძალი თმებს გაიშლის, ვარ მის გომრის წამწამებით ნაწამები.

გაგონო ავთო!
დავით აღმაშენებლის (პლექანოვის) გამზირის ტრადიციითა დლომინების სახოგადლება და გახეთი „ქვეთბანი“ გილოცავთ საიუბილეო თარიღს, სამოცდაათ წელს.

ავთანდილ დოლიკა

ღმერთისგან დალოცვილები, ასაკაც მოერევიან. ყველასთვის კარგა აკეთებ ვერე ვით წმინდა მერია, ამიტომ დიდხანს იცოცხლე არ დაგკლებოდეს დღენია.

ლალო გუდიაშვილი, 1938 წელი. შალვა დადიანი, შოთა აღსაბამე, გალაკტიონ ტაბიძე, გიორგი შავგულიძე, ლალო გუდიაშვილი და ალექსანდრე სიგუა.

ლალო გუდიაშვილი

1896 წლის გაზაფხულის პირველმა თვემ ჩუღურეთის უბანში, მექოთნეთა ქუჩაზე №2-ში მცხოვრები რეინგელის დავით და ელისაბედ გუდიაშვილების ოჯახს მერე ვაჟის დაბადება ახარა, რომელსაც მშობლებმა ლალო დაარქვეს. კარის მცხოვრებელმა კოლა ყურულმა იმ დღით ქსოში მცხოვრებლები შემოიყვანა და ძველ თბილისურ ყაიდაზე დავითსა და ელისაბედს შვილის დაბადება მიულოცა. ამ ბილიციდან არც ისე დიდი ხანი იყო გასული, რომ ქსოში მყარდნე შემოვიდა და ერთი დიდი ფორი შემოვიყვანა. აქვე გაჩნდა ბოშა ქალი დაირით ხელში. გაიმართა ყოფითა ჭიდილი, მე-არდნე არდანს უკრავდა. ბოშა ქალი კი დაირით ხელში ბოშურს ცეკავდა.

ბოქარ მტკვარს გადაჭურებდა. ფანქარსა და სახატავ ქალღმრთელს არ იმორებდა. გულმოდინედ ხატავდა ძველ თბილისელ მოქალაქეებს, მეტყველებსა და ყარაჩოლელებს, მესაზნდრეებსა და კინტოებს.

ამ უბანში ხშირად ჩაივლიდა ხოლმე აქლემების ქარაყანი, რომლებიც სამხრეთისკენ მიემართებოდნენ, ირეოდნენ მეტყველები, იმართებოდა რელიგიური რიტუალები, შამსუ-ვაჰსი, ყენობა, ბერეაობა და სხვა. ნიკალას წარმტაცი ფუნჯით მოხატული სასადილოს სარდაფები იზიდავდა მოქიფიერებს. მტკვრიდან ამოჰყავდათ ცოცხალი თევზები, იწვევოდა ბატკნის მწვადი, ლალისფერი ღვინით ივსებოდა თიხის ვაშები და აზარაფშები. სარდაფებიდან გათქვამდა მისი ისმოდა საზანდრის, არდნისა და დუღუკის ხმები, რასაც ტიტყიანი ლექსით ბრწყინვალედ უხდიდა ხარკს.

13 თებერვალი, 1999 წელი ქ. თბილისი

დაუბრუნებენ კი ბერიას უვიდს გავის გზას?

მხოლოდ დამნაშავეს შეწყალება შეიძლება, გამოძიებამ კი ვერანაირი ჩემი დანაშაული ვერ დაადგინა მეთქი.

— თქვენ რა დანაშაული „მოგაკერეს“?

—საბჭოთა წყობის დამხობა, „ინტელიგენტ სერვის“-თან კავშირი, ხრუშჩოვისა და მალენკოვის მოცილების მიზნით ტერორისტულ ორგანიზაციაში მონაწილეობა. უბრალოდ რაღაც დეგენერატობა.

— დედამაც გაატარა ციხეში წელიწადნახევარი?

— ამასთან მას დაუჯერებელ რამეებს უკეთებდნენ, რომელთა შესახებაც მე ციხიდან გამოსვლის შემდეგ შევიტყვე. ერთხელ მე გასეირნების მიზნით გამომიყვანეს ციხის ეზოში, მიმაკრეს კედელზე. გამოვიდა ავტომატიანი ოცეული და მე წამიკითხეს სიკვდილის განაჩენი. თურმე ამ დროს დედაჩემი ფანჯარასთან მიყვანეს, რომ მას დაენახა ეს სცენა და წინადადება მისცეს ქაღალდებზე ხელი მოეწერა, რომლებშიც ლაპარაკი იყო იმის თაობაზე, რომ ჩვენ

თქვენ მამის გამო გრცხვენოდით?

— მე მისგან დისტანცია არასოდეს მეჭირა. ჩემს ფორმირებაში, როგორც პიროვნებას მას დიდი ღვაწლი მიუძღვის. მე მესმოდა, რომ იმ სისტემაში დამნაშავეები არ არიან, მაგრამ მამის უარყოფა მე არ შემეძლო. პირიქით, მე განვიზრახე მთელი ჩემი ქმედებით დამემტკიცებინა, რომ მუქთად არაფერი მიმიღია და ჩემი მაგალითით მამის ხსოვნის რეაბილიტაცია მომეხდინა. მაგრამ როცა ციხიდან გამოვდიოდი, მე მომცეს პასპორტი, რომელშიც აღნიშნული იყო: „გვეტკორი სერგო ალექსის ძე“.

— რატომ მაინც და მაინც ჩინეთში?

— მე ვთვლიდი, რომ ისინი უფრო პროგრესულები არიან.

— რატომ არ წახვედით, როგორც სვეტლანა სტალინი ან სერგო ხრუშჩოვი?

— მე მეპატიჟებოდნენ ამერიკელებიც, ინგლისელებიც, მაგრამ ჩემთვის ეს მიუღებელი იყო. თუ აღამიანს რაიმე სასარგებლოს გაკეთება სურს, მან ეს სამშობლოში უნდა გააკეთოს, ნებისმიერ არააღამიანურ პირობებშიც კი. სვეტლანა — ქალია, ხრუშჩოვი არ მუშაობს იქ სპეციალობით. მე კი ჩემი სამუშაო მიყვარს. ამას გარდა ჩემი წასვლა მამის დანაშაულის აღიარების ტოლფასი იქნებოდა.

ოჯახი

— თქვენ აღნიშნეთ, რომ მარფა იყო თქვენი პირველი და ბოლო სიყვარული. მაგრამ განა თქვენ მხოლოდ ერთხელ იქორწინეთ?

— ერთხელ. ბერი მე არ ვყოფილვარ, მაგრამ ცოლი იყო ჩემი ერთადერთი ახლობელი ადამიანი. მართლაც მოგვიანებით მე შევხვდი ჩემი ცოლის ერთ მეგობარს.

და გზაში გავიფიქრე: „იქნებ მამა ჯერ კიდევ ცოცხალია და ჩემი გაქცევა იქნება მისი დანაშაულის ირიბი დადასტურება? მეორეც ჩემი ცოლი იყო რვა თვის ფეხმძიმე, სახლში კი მულოდებოდა — ხუთი წლის ქალიშვილი, დედა. განა შეიძლება ამ სიტუაციაში საკუთარი ტყავის გადარჩენაზე ფიქრიც კი და მათი ბედისამარა მიტოვება?“ მე ყველაფერი ამხანაგებს აუხსენი, მაგრამ მათ თითქმის ძალით ჩამტენეს მანქანაში, მაგრამ მე უდრეკი ადამიანი ვარ — თუ გავჯიუტდი, ჩემი დარწმუნება ძნელია. მით უმეტეს მე მესმოდა: ჩემს ცხოვრებაში დადგა ძალზედ საპასუხისმგებლო მომენტი. ჩემს ქცევაზე დამოკიდებული მრავალი ადამიანის მომავალი.

მე დავბრუნდი თათბირზე. კურჩატოვი გადამხვია, გადამოცნა და მითხრა: „სერგო, შენ სწორედ მოიქეცი, თუმცა ჩვენ ვერ გადაგვეწყვიტა შენთვის ამგვარი რჩევა მოგვეცა. ჩვენ აქ ყველაფერი განვიხილეთ და გადავწყვიტეთ ყველა ზომის მიღება, რათა შენ და შენი ოჯახიც ხიფათს ავაცილოთ. თუ ყველაფერი მართალია, მამას ვეღარ უშველი“. ჩემს იქ ყოფნისას დაურეკეს ხრუშჩოვს. მან თქვა, რომ ნუ ვიღებოდა და მშვიდად შემეძლო აგარაკზე წასვლა შეილებთან, რომ ეს მთელი ინფორმაცია სრული ბოლოდა. ვერ მოვასწარი ქუჩაში გამოსვლა, მე ჩამსვეს მანქანაში და მართლაც მიმიყვანეს აგარაკზე. მე მოვასწარი ცოლის, შვილებისა და დედის ნახვა, მაგრამ მაშინვე დაგვაცილეს ერთმანეთს. შემდეგ დამაპატიმრეს და წამომიყვანეს ბრალდებები. სხვათა შორის, მე მაშინ არ ვიცოდი, რომ დედაჩემიც დააპატიმრეს.

ჩემს დაცვას მრავალი მეცნიერი შეეცადა, მათ შორის კაპიტან, თუმცა აქამდე ითვლება, რომ ის მამაჩემის მტერი იყო. ის ჩემი და დედაჩემის განთავისუფლების ყველა აქციის მონაწილე იყო.

— მამის ხვედრის აცდენის იმედი თუ გქონდა?

— წელიწადნახევრის შემდეგ, რომელიც მე მარტოობაში გავატარე — მე უკვე არაფრის იმედი აღარ მქონდა, მაგრამ უცებ გამომიცხადეს, რომ ჩემი საპრობილეში ყოფნის არავითარი საფუძველი არ არსებობდა და მე რომ შემიწყალებს. მე გრანდიოზული სკანდალი მოვაწყვე —

მასთან ერთად, მართალია არ ვმონაწილეობდით პირადად, მაგრამ ვიყავით კარგად ინფორმირებული მამის ყველა ბოროტმოქმედებაში. მას უთხრეს: „თუ თქვენ, ამ ქაღალდებს ხელს არ მოაწერთ, შეიღს დაგიხვრეტენ და მისი სიკვდილი თქვენს სინდისზე იქნება“. დედას უპასუხია: „მე არა მაქვს გარანტია, რომ ამის შემდეგაც არ დახვრეტთ ჩემს შვილს და მეც“. უარი თქვა და გულიც წაუვიდა.

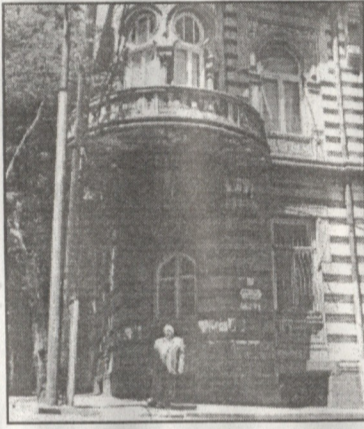
— რას გრძნობდით, როცა ავტომატის ლულები იყო თქვენსკენ მიმართული?

— როცა მე კამერაში დამაბრუნეს, მე აბსოლუტურად ჭაღარა ვიყავი.

— კამერაში იყო სარკე?

— მე შევამჩნიე, რომ ციხისმცველები უცნაურდა მიყურებდნენ, ხოლო რამდენიმე დღის შემდეგ მე ჩემი გამოსახულება წყალში დავინახე და ვერ ვიცანი.

— რატომ შეიცვალეთ გვარი?

— ეს დედისგვარია?

— გვარი კი დედისაა, მაგრამ რატომ შეცვალეს მამის სახელი? მე გადავადე ეს პასპორტი. მე მითხრეს: „სხვა პასპორტს თქვენ არ მიიღებთ. ჩვენ გიცავთ თქვენ საერთო სახალხო რისხვისაგან“. შემდეგ რამდენიმეჯერ დაგვარგე ეს პასპორტი და ვითხოვე გვარისა და მამის სახელის აღდგენას. არაფერი გამომივიდა. ასე რომ მე ახლაც ალექსის ძე ვარ. „გარდაქმნის“ შემდეგ მე ხელახლა ვითხოვე, გვარის დაბრუნება. მეტრეის გარეშე ამის გაკეთება შეუძლებელი აღმოჩნდა. მე მეგობრები დამეხმარნენ, რომლებმაც სადღაც არქივებში იპოვეს იგი, ასე რომ დღითი დღე ველოდები მომდევნო გადაწყვეტილებას. ამჯერად, ვგონებ, სა-

მართლიანად.

— მაგრამ სვერდლოვსკი სადაც თქვენ გადაგასახლეს, თქვენი სპეციალურად ააგეს საიდუმლო სამხედრო ქარხანა.

— მათ იცოდნენ, რომ მე უმუშევრად ვერ ვიცხოვრებდი. თუმცა მე მქონდა აღფრთოების მომენტებიც. მე ჩინეთშიც კი მიწოდდა გაქცევა.

ბარს. ჩვენ ერთად დავიწყეთ ცხოვრება, მაგრამ ხელი არ მოგვიწერია — ალბათ ასაკის გამო.

— რითი გარდაიცვალა თქვენი ცოლი?

— ჩერნობილის კატასტროფის შემდეგ მან გამოსხივების ძლიერი დოზა მიიღო.

— რამდენი შვილი გყავთ?

— სამი. ერთი ქალიშვილი მხატვარია. ცხოვრობს ფინეთში, რადგანაც ფინელს გაჰყვა ცოლად. და მომატყუა მითხრა, რომ მეუღლე ესტონელია.

— მას არ ეშინოდა, რომ თავისი გათხოვებით შეეძლო ზიანი მიეყენებინა თქვენი კარიერისათვის? მაინც საიდუმლო საწარმოები.

— „ქალიშვილის ბედნიერება კარიერაზე უფრო მნიშვნელოვანია. კრემლში ერთ თათბირზე, როცა ხელისუფლებაში ანდროპოვი იყო, მე ვაკეთებდი მოხსენებას ჩვენს ერთ სამუშაოს თაობაზე. და მან მკითხა, რა მიშლიდა ხელს ამ სამუშაოს დასამთავრებლად. მე მეყო თავზე დობა და ეუპასუხე: „ნება და-

რთეთ ჩემს ქალიშვილს, რომ წავიდეს ქმართან ფინეთში“. ორის დღის შემდეგ მზად იყო გასამგზავრებელი ყველა დოკუმენტი.

მეორე ქალიშვილი ცხოვრობს მოსკოვში, მასაც ორი ქალიშვილი ჰყავს — ჩემი შვილიშვილები — 20 და 14 წლის. ხოლო შვილი ცხოვრობს ჩემთან კიევში. მან მაშინვე გამაფრთხილა, რომ ჩემგან არსად არ წავა.

სამუშაო

— რომელი ქალაქია თქვენთვის მშობლიური — თბილისი, კიევი, მოსკოვი?

— კიევს ძალიან შევეჩვიე. ქალაქთან არის დაკავშირებული ძალზედ ბევრი კარგი მოგონება. მაგრამ ეს მთელი ცხოვრების მანძილზე არ მტოვებდა დანაშაულის გრძობა საქართველოს მიმართ. ყოველმა ადამიანმა თავის სამშობლოს რაღაც სარგებლობა უნდა მოუტანოს. მე ისეთ მდგომარეობაში ჩამაყენეს, რომ მთელი ჩემი ინტელექტი, მთელი ჩემი ძალები მე დაეხარჯე სხვაგან, სხვა მხრეზე. როცა ხელისუფლებაში მოვიდა შევარდნაძე, ჩემი დაბრუნება შეუძლებელი გახდა.

— მე მითხრეს, რომ ის თქვენს სამუშაოდ თავის გუნდში გაეპატრონებოდით.

— მაგრამ მე უარი ვთქვე ჩემთვის ხელისუფლება და პოლიტიკა — მავნებელია.

— რატომ?

— იმიტომ, რომ ნებისმიერი პოლიტიკის ბაზა — ეკონომიკაა. სხვა ყველაფერი — ზედნაშენია. როგორც მარქსისტები ამბობდნენ:

საქართველოში ყოველთვის იყო შესანიშნავი მრეწველობა — მეტალურგიული, რადიოექტრონიკული ახლა ყველაფერი სრული დაცემის გზაზეა. ყველაფერი გაქურდულია. მე გადავწყვიტე, რომ ჩემს ქვეყანას მეტ სარგებლობას მოეუტან, თუ დავიწყებ წარმოების დაწყებას. მე დავიწყე ქარხნის მშენებლობა, რომელშიც დაეწერა რაღაც ჩემი კიევის ქარხნის კერძო ვერსიულ დამუშავებას. ჩემს მხარს გვიჭერს საქართველოს ხელისუფლება და უკრაინის მეცნიერებთა აკადემია.

— თქვენ მდიდარი კაცი ხართ?

— ყოველ შემთხვევაში არაა რიბი. უკრაინაში მე ვაღბოვდები დაახლოებით 250 დოლარს ხოლო, სამუშაოებს დაკავშირებულს... ხელშეკრულებებით 2-ჯერ მეტი შემოსავალი მთავრდება, მაგრამ მე არასოდეს არ ვაყენებ ქვაკუთხედად მატერიალურ კეთილდღეობას.

ჩვენი ქურა, ჩვენი სახლი, ჩვენი სკოლა, ჩვენი უბანი, ჩვენი თბილისი

მარო ტარუკიანი

ისტორიული გვარის თარხან-მოურავის, შემდგომში თარხანშვილად წოდებულნი, თავისი შორეული წარსულით გიორგი სააკაძის, ქართველი დიდი მოურავის, შთამომავალთა შტოა. წარჩინებული გვარის არსებობის ძირითადი არის სამშობლოს დიდ სიყვარულში და მის კეთილდღეობაშია გამოხატული. ატეხილი ისტორიული ქართველებიდან აღსანიშნავია ერთი, შემოჭრილი ევროპული კულტურა, რომელიც სიკეთესთან ერთად დამანგრეველი ძალით ცდილობდა და დღესაც ცდილობს განდევნოს, მოსპოს ყოველი ის, რაც საქართველოს სულის კულტურის საგანძურს წარმოადგენს. ჩვენდა სასიხარულოდ ყოველთვის გამოჩნდებიან პატრიოტები, რომლებიც თავისი თავგანწირვით, ნიჭიერებით დროულად იტყვიან საჭირო სათქმელს და რასაც ყოველთვის აქვს სამართლიანი შედეგი. საქართველო უკვდავია. ისტორიული ქართველები დროებით თითქოს მიჩუმდებიან, მაგრამ დრო და დრო მაინც იჩენენ თავს. სრულიად ასეთი ვითარების ფონზე სამოღვაწეო სარბიელზე გამოდის ქართველი მანდილოსანი ქალბატონი, შესანიშნავი წარმომავლობის თარხან-მოურავის გვარისა, მარო ქალბატონი მარო დაიბადა 1891 წელს, 21 დეკემბერს ქართლის ახლანდელ კასპის რაიონის სოფელ კაუთისხევში. ოჯახში 9 შვილიდან 7 ქალიშვილი და 2 ვაჟი-შვილი იყო. საუბედუროდ, ადრეულ ასაკში ვაჟები დაიღუპნენ და ოჯახში ქალიშვილები დარჩათ. დიდადი მარო

ამ ოჯახში თავს იყრიდა იმდროინდელი ქართული მოწინავე საზოგადოება: ბაგრატიონები, ციციშვილები და სხვები. ოჯახის ხშირი სტუმარი გახლდათ ბატონი ნიკო სულხანიშვილი, რომელიც გატაცებით მუშაობდა თავის ოპერაზე „პატარა კახი“. სამი წლის პატარა გოგონა მაროს ჩაისვამდა კალთაში და ღვინით ჩაუმღერებდა ოპერის არიას „დაიგვიანეს“. იქნებ სწორედ ამ ტკბილმა ღვინომ და ბავშვის სმენა-მხსიერებაში ჩარჩენილმა შთაბეჭდილებამ გადაარჩინა არია, შემდგომში ქალბატონ მაროს უბადლო შესრულებამ განაპირობა მომღერლის პოპულარობა, ხოლო სიმღერის კი, უკვდავება.

სოფელში ხშირად იმართებოდა ხალხური ღვინო. სწორედ სოფლის ახალგაზრდობას ჩაუდგა სათავეში ახალგაზრდა მარო და მისი ხელმძღვანელობით ტარდებოდა ღვინო, სადაც ახალგაზრდებთან ერთად მაროც მღეროდა. სწორედ ამან მისცა დასაბამი იმას, რომ 1910 წელს ყალიბდება პირველი ქართული ხალხური ანსამბლი, რომლის ხელმძღვანელი და ლობჯანი ქალბატონი მარო და მისი და ეკატერინე თარხანშვილები გახლავთ.

მზადებული. მგონი არსებობს ასეთი გამოთქმა ოჯახის ფეხადი, აუცილებლად ოჯახის წევრი უნდა ყოფილიყო და ოჯახისათვის ბედნიერების მოტანა ევალებოდა. სწორედ თავისი ოჯახის ფეხადი ბრძანდებოდა ქალბატონი მარო. მთელი ოჯახი დიდი მოლოდინით უცდიდნენ, თუ როდის იტყოდა ბებია ომხიანი ხმით: „შემოვდგი ფეხი, გწყალობდით ღმერთი, ფეხი ჩემი, კვალი ანგელოზისა“ ეს ითქმებოდა სამჯერ. ბებია ტკბილად ჩაკიცნიდა ყველას, ტკბილად დააბურებდა, სასთუმალთან დაუდებდა საჩუქრებს და შემდეგ იძინებდა. ოჯახი დილით უცდიდა თავის მეკვლეს. მის მოსვლამდე ვინც არ უნდა საპატო სტუმარი მოსულიყო, კარებს არ გაუღებდნენ. ტრადიციული მეკვლე იყო ანსამბლის მომღერალი ბატონი შურა ჯიბლაძე, რომელიც ქალბატონი მაროს აღზრდილად ითვლებოდა. მეკვლის მობრძანების შემდეგ იწყებოდა მთელი დღე სტუმართა ზარზე. ოჯახის უცვლელი თამადა ბრძანდებოდა დიდი გოგლა ლეონიძე. აღსანიშნავია, რომ სწორედ ამ ოჯახში პი-

ბელი ტრადიციულად იყო ქალბატონის მაროს უფროსი ვაჟი ივანე, რომელსაც ამ მისიის შესრულებისათვის შეარქვეს ზედმეტი სახელი „კრიკუნი“. თავისი მიჩნეული ადგილი ეკავა ყოველთვის ქალბატონ ლიზა ჩერქეზიშვილს. ხანდა-ხმულ ქალბატონი ხშირად უხდებოდა მიმართვა ვანოსათვის „Сколько напаты?“ პასუხი იყო მოსწრებული და იწყებდა საზოგადოების სიცილ-კისკისს. თამაშის შემდეგ სუფრის თავში იდგებოდა დიდი სამოვარი და იწყებოდა გემრიელი მურაბიანი ჩაის სმის რიტუალი.

უბედურების მომტანი 1924 წლის რევრესია ამ ღირსშესანიშნავ ოჯახსაც შეეხო. დაჭერილები იყვნენ მამა-შვილი, ბატონი დიმიტრი – ქალბატონ მაროს მეუღლე და მათი 15 წლის ივანე. გლეხთა ინიციატივით შეკრებილმა მოთხოვნამ მარტო ივანეს მიუსწრო და განათავისუფლა. ბატონი დიმიტრი უკვე დახვრებული იყო. ოჯახს დაუბრუნდნენ კავისხვეველ გლეხთა ოჯახში დამალული ქალიშვილები ნუნუ და თამარი. გლეხებმა თი-

მარო ტარუკიანი

მოიპოვა. მეორე დეკადის მოწვევის თარიღმა დაიგვიანა, რადგან თავს დაკავტვდა 1941 წლის სამამულო ომი.

1958 წლის მეორე დეკადზე ქალბატონი მაროს აუადმოფობის გამო ანსამბლმა ვერ მიიღო მონაწილეობა. საქართველოს ღირსებას იცავდნენ კირილე პაჭკორიას, სანდრო კავსაძის და სხვა კოლექტივები. გამოსვლების დამთავრების შემდეგ იოსებ სტალინმა მიიწვია მონაწილეები კრემლში. სუფრაზე ისმოდა საქართველოს ყველა კუთხის სიმღერა. სტალინს მოუკითხია ქალბატონი მარო, მერე ამდგარა სუფრიდან და შემოუტანია ფირფიტა. გულამაწყვებელი ჟესტით თავისი იდაყვით გადაუწმენდია და ჩაურთია ფირფიტა. გაისმა ქალბატონ მაროს ხმა. სტალინი მოტრიალებულა საზოგადოებისაკენ და უთქვამს: აი, ვინ გავლდაო დღეს“.

მარო თარხანშვილს 1956 წელს მიენიჭა საქართველოს სსრ სახალხო არტისტის წოდება. ქალბატონი ეკატერინეს მიენიჭა დამსახურებული არტისტის წოდება. ჟურნალ „საქართველოს ქალში“ დაიბეჭდა სტატია სათაურით „ჩემი ძვირფასი დედამთილი“. წერილის ავტორი გახლდათ ქალბატონი ბაბუღია თარხანშვილი, რძალი მარო თარხანშვილისა: „სანდა ვიარსებებ ჩემი დედამთილის ძვირფასი სახელი ჩემთვის ხატებაა და მის საიდუმლოდ და უკვდავყოფად ყველაფერს ვიღონებ. მისი სახელი მართო შვილებს არ ეკუთვნის. ის მთელი საქართველოს დედა იყო“. ქალბატონი მარო გარდაიცვალა 1969 წელს, ხოლო ქალბატონი ბაბუღია ახალი გარდაცვლილია.

დღეს, ოჯახის ტრადიციას, კერძის არგაცივებს, ამ ოჯახის სი-

მარო უბიდახ ანა, იმი მთელ საქართველოს აკუთვნის

ტონი მარო და მისი და ეკატერინე თარხანშვილები გახლავთ. ყურადსაღები ფაქტია, რომ თავადური გვარის წარმომადგენლები, ქალიშვილები მარო და ეკატერინე იდგნენ სცენაზე და ქართული სიმღერებით მოუწოდებდნენ ქართული სულის გადარჩენისათვის საზოგადოებას.

ანსამბლთან ერთად კონცერტებზე ხშირად გამოდიოდნენ და მონაწილეობდნენ ქართული ხელოვნების კორიფეები: ელისაბედ ჩერქეზიშვილი, ვასო აბაშიძე, იტალიიდან ახლად ჩამოსული ვანო სარაჯიშვილი. ანსამბლი თანდათან იკუმბოდა შესანიშნავი მომღერლებით. ანსამბლში აღიზარდნენ ხალხური მომღერლები: ციფურნიშვილი, ქარუხნიშვილი, ფალაგანიშვილი, იმერლიშვილი. თარხანშვილებიდან გარდა მაროსი და ეკატერინესი, მღეროდნენ: მარიამის შვილები ივანე და თამარი და, რაც მთავარია, ოჯახის პაპა დიმიტრი.

წინაპართა ტრადიციამ მისცა დასაბამი იმას, რომ ქალბატონ მაროს ოჯახშიც თავს იყრიდა მოწინავე საზოგადოება: ი. გრიშაშვილი, შ. დადიანი, დ. მჭედლიძე, ნ. ხარაძე, მ. ნაკაშიძე, ე. სოსხაძე, მ. ყვარელაშვილი, თვითონ ოჯახის შემადგენლობა 14 სულსაგან შედგებოდა, მაგრამ ოჯახს შემოსწრებული სტუმარი არ მოელოდა და ამდენად ჩვეულებრივი ოჯახური სადილი ხშირად გადაიზრდებოდა დაუვიწყარ ნადიმში.

ახალი წელი ოჯახის ტრიუმფალური დღესასწაული გახლდათ. ტრადიციულად სუფრა იმდებოდა ღამის 12 საათზე და ნადიმი დიდამდე გრძელდებოდა. განთიადისას ოჯახში შემოდიოდა ბებია მარო დიდი სინით, რომელზეც ეწყო ტკბილეულობა, ჩურჩხელები, ჩირი და, რაც მთავარია, ქართული საახალწლო საწესო კერძი ბოლდოწი, რომელიც იყო ღვინის, თაფლისა და მასში ჩამბალი პურისაგან მო-

მარო ტარუკიანი

რველად წაიკითხა პოეტმა თავისი ახლად დაწერილი ლექსი „დღესერთა ღვინთან“, რომელიც შემდგომში საყვარელ ლექსად იქცა ქართული საზოგადოებისათვის. ქალბატონი მარიამი კარგად დაიბრუნა. ალბათ ბევრს უქ დამსწრე სტუმართა შორის, დღესაც ახსოვს, როგორ აღფრთოვანებულა ქალბატონი ნინა ჟვანია, და მოხდენილად უცხვავია.

საერო-საეკლესიო დღესასწაული აღდგომა თარხანშვილების ოჯახში დიდი ზემოთ აღინიშნებოდა. ზემო იწყებოდა ლიტონობის დაწყებისთანავე ღამით 12 საათზე და მთელი ღამე გრძელდებოდა. მთელი საღამო ოჯახში ჟღერდა „ქრისტე აღსდგა“.

21 დეკემბერი, ქალბატონი მაროს დაბადების დღე, ოჯახის ტრადიციული სახეიმი დღე აღინიშნებოდა ყოველთვის განსხვავებული კეთილგანწყობილებით და რაც მთავარია, ეს დღე იყო სიმღერისა და ლექსის პაექრობის დღე. დღე ტრადიციული თამადა ბატონი გოგლა ლეონიძე შესანიშნავი ენაწყლიანობით, თავისებური სიტყვაკანზოლობით, წარმართავდა სუფრას. მისა ყვარელაშვილის და დავით მჭედლიძის სასიმღერო პაექრობა, მათი სუფრული შემოახილები თითქოს დღესაც ამ კედლებშია მოქცეული, იხსენებენ ოჯახის წევრები.

გარდა ზემოთ ჩამოთვლილი ღირსშესანიშნავი დღეებისა, ამ ოჯახში იმართებოდა ვერც წოდებული ლობჯის დღეები. მაგია იმდებოდა ოთახის მთელ სივრცეზე და იწყებოდა თამაში. ციფრების დამსახე-

ვაში გადაძლეს ისინი და ღამით ჩამოყვანეს გორში ქალბატონ მაროს. ოჯახის წევრები დიდმა უბედურებამ ვერ გატყნა. ყოველთვის ერთ მუშტად შეკრული უფრო დაუახლოვდნენ, უფრო მოეფერნენ ერთმანეთს. შემოუძახეს „ჭირსა შიგან“ და დიდი ერთუზიანობით დაუბრუნდნენ თავის საქმიანობას, თავის ანსამბლს.

ანსამბლი იზრდებოდა ახალ წევრთა შემატებით და სამეცხრულეზლო რეპერტუარზე იზრდებოდა, თან მდიდრდებოდა. რეპერტუარში აღსანიშნავია ის სიმღერები, რომლებსაც შემსრულებლები განსხვავებულად კარგად და მაღალი ოსტატობით ასრულებდნენ: „ჭონა“, „ბერი კაცი“, „ნამგლური“, „გარეკახური ხაცყეკო“, „მუშური“, „თამარ ქალი“, „კახური მრავალკამიერი“ და სხვა. შრომის სიმღერებიდან აღსანიშნავია ისეთი რთული სიმღერები, რომლებიც შემსრულებლისაგან მოითხოვდნენ მაღალ ოსტატობას: „ურმული“, „ოროველა“, არია „დაიგვიანეს“ ნიკო სულხანიშვილის. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სწორედ ქალბატონი მაროს საუკეთესო შესრულების დამსახურებაა, რომ ამ არიით იხსენიებენ არდადეგულ ოპერას.

1935 წელს ქართულმა საზოგადოებამ ანსამბლის არსებობის 25 წლისთავი ზემოთ აღინიშნა ოპერისა და ბალეტის აკადემიურ თეატრში. ეს საღამო მიემდგნა ანსამბლის ხელმძღვანელებსა და სულისჩამდგმელ ორ შესანიშნავ მომღერალს ქალბატონ მაროს და ქალბატონ ეკატერინე თარხანშვილებს.

1937 წლის პირველ ქართულ დეკადზე, რომელიც გაიმართა ქალაქ მოსკოვში, მონაწილეობა მიიღო ქართულმა ხალხურმა აკადემიურმა სახელმწიფო ანსამბლმა და საკმაოდ მნიშვნელოვანი გამარჯვება

მარო ტარუკიანის შვილები: ვანო ტარუკიანი, თამარ ტარუკიანი, ნუნუ ტარუკიანი

მარო ტარუკიანის ოჯახი, 1927 წ.

შვილების სხვა გვარზე გადაცემა ოჯახმა თავიდან აიცილა და ყველაზე პატარა მარიამი მიათხოვეს ახალქალაქელ დიმიტრი თარხან-მოურავს. ამ ქორწინებიდან ოჯახს შეემატა სამი შვილი: ივანე, თამარი და ნუნუ.

თარხანშვილებს ტრადიციული ოჯახი გამოირჩეოდა ქართული სიმღერის ტრადიციით, თვითონაც კარგი შემსრულებლები იყვნენ და ამდენად გასაკვირი რა არის, რომ

ცოცხლის გამგრძელებელი გახლავთ ორი შვილიშვილი: ქალბატონი თამარ თარხანშვილი და ქალბატონი ხელმწიფობითა და დახმარებით მოგაწოდეთ შემოთავაზებული საინტერესო წარსულის მასალები და, რომლებიც მათთან შემდგომი შეხვედრების იმედია. სწორედ ამ იმედით ვეთხოვებით მათ. კვლავ შეხვედრამდე.

ჩვენი ქუჩა, ჩვენი სახლი, ჩვენი სკოლა, ჩვენი უბანი, ჩვენი თემი...

გოგონა ღვთიურ ფინველს ჰგავს...

სიფრიფანა გოგონა სცენაზე თავაწეული იდგა და სამშობლოს უმღეროდა. იგი მარჯვენა ხელს ხანდახან ზემოთ ასწევდა, თითქოს ღმერთს შესთხოვდა ქვეყნის გადარჩენას, გაბზარული მამულის გამრთელებას ...

შინდისფერი, თეთრი მაქმანით გაწყობილი კაბით გოგონა

ღვთიურ ფინველს ჰგავდა...

საოცრად ძლიერი ხმა ქონდა გოგონას ... დარწმუნებული ვარ ღმერთი შეისმენს მის თხოვნას

„პატარა ვირტუოზის“ მომღერალი, 9 წლის თამუნა ცანავა

და საქართველო აღსდგება ... ბავშვთა ნახატების გალერეაშიც გამოეფინა მას თავისი ნახატი ... ქორბუდა ირემს ლამაზი, დიდი რქები ცისკენ აეწია, წინა ფეხები ერთად შე-

ეტყუებინა, თვალიდან კი ცრემლები ჩამოდიოდა... რა ატირებდა ქორბუდას? - ის ხომ არა - ერთად შეტყუებული

წინა ფეხებით გაქცევას რომ ვერ ახერხებდა? - ან კი სად უნდა გაქცეულიყო -

„სხვა საქართველო სად არის, რომელი კუთხე ქვეყნისა?“ ნეტავ რისი თქმა სურდა პატარა თამუნა ცანავას?

1 ივნისი, 98 - ბავშვთა დაცვის დღე

ჩვენი ქუჩა, ჩვენი სახლი, ჩვენი სკოლა, ჩვენი უბანი, ჩვენი თბილისი

სიმღერა ადამიანის არსებობის ერთ-ერთი აუცილებელი კომპონენტია, რომელშიც გამოცემულია განწყობილება, სულიერი მდგომარეობა, დაბოდიშებულება გარე სამყაროსთან. მოკლედ „სიმღერა – ერის სულიერი სარკეა“. რა არის ქართული ხალხური სიმღერა? თუ არა მთის სუფთა რკინაა წყარო, თუ არა ნაპირებს მისხეთილი აქაფებული მძლავრი მდინარე, მრავალი მკვირვარების გადამტანი, ამაყი, ქედმოუხრელი და ძლიერი ხელი, სიმღერა თვითმყოფადი

დეგად მართო კი არ გადაარჩინა, არამედ მყარი ფესვი მოუმზადა და ბავშვობის ასაკიდან შეაყვარა ქართული ხალხური სიმღერა. უდავოა „რაც ერთხელ ცხოვრებად სულ დაანდებინ, საშვილიშვილოდ გადაეცემის“. ბატონი ანზორ ერქომაიშვილი, მართო დიდებული ლოტბარი და მუსიკოსი არ გახლავთ. იგი ჩვენი სამშობლოს მოკრძალებული, ერთგული პიროვნებაა, მოზარდთა სულიერი მოძღვარი, რომელმაც გაუთქვა სახელი საქართველოს და არა მართო გაუთქვა, გააცნო, შე-

მურ ლალაშვილის პოეზია გაუღვინებია იმ ჰარმონიული ჟღერადობით, რასაც ქართული სიტყვა ჰქვია. ქართული საგლობლების ჟღერადი ინტონაციებით გაუღვინებია პოეზია იმედა, ლამაზად იქნება აღქმული ბატონი ანზორის მიერ და ამდენად იგი გულგრილად ვერ წაიციტხავს მათ.

ჩვენი გაზეთის ფურცელზე წარმოდგენილი ლექსები თქვენ გეკუთვნით ბატონო ანზორ, და თუ ორი საინტერესო ქართველის შეხვედრას დამეგობრება უწყურია, მაშინ მეფეთუბნის სა-

მარადისობის ჰიმნის კოოცხარი

თუ წავიმდგარებთ სხვობის სასოშს, სულის წიაღში ვერცხლის საწონად, მენ, საპირწონედ მოვიწვევს დგომა, კაცობის ზინის გადასაწონად. სმა ვერ ჩაუხსო ერის ვადობას ვერც ქამის ხასამ, ვერც გეცხლის ღვეთშია, მარადისობის ჰიმნის ლოტბარად, დღეს მენ მოვიხმო, მფარველმა დემერშია. იყავ სულგრძელი, ვით შენი ერი, ჰანგით ეკეროსთის ივერთა ჭერი, სითბო ჩაგენთოს მოყვარის სულში, მოყვასად ვეძვეს მრისხასე მტერი.

თინათინა ლალიაშვილი

ერის ზმინის წაწილი წარ

შენ სარ ერის შვალბული, ქართულ ჰანვის ტაძარი, ერის სმა და მისი სული უკვდავ მხარეს დამარი.

შენ ერის სარ მოამავე, მისი სულის მსახველი, რომ ივერნი მარად იღვწენ, მარად ჰქონდეთ სახელი.

სისარულის ცრემლში ვახსნიობი შენი სულის ნათებას, შენი კვეთი, იმედს ვგაძლევს, კელაჭტარად ანთებას.

უკვდავების ქას ვცინაიბე დეთის ნაურთხი ჰანგით, ერის წმიდა ხანთელი სარ სულდასმული ვახვეთი.

ანსორ! შენს სახელს, ამაღარს, ერი საყვირად დიდებს, და ჭხას, ჰანგებით ვუფინის, უკვდავებისკენ ვაიდებს.

2 ივლისი, 1998 წელი
თინათინა ლალიაშვილი

და ერის მემკვიდრე. ერის ტრადიციები, კულტურა, მისი ისტორიული მრწამსი ნათელს ჰფენს ხალხურ სიმღერასთან ერთად ერის დღევანდლობას და იმ რაობას, თუ როგორ მოვიდა და რითი მოვიდა დღეს. ქართული ხალხური სიმღერა არის ცხოვრების რიტმი შესისხლბორცებული ქართველ ადამიანთან, მის ყოფასთან, ჩვევებთან და ადათებთან. ქართული ხალხური სიმღერა ცხოვრების ქარტახილენიდან ნაჭური მარგალიტია, რომლის ფასი წლების განმავლობაში უფრო მატულობს, როგორც ქართული ენა, სიმღერა-საგალობელიც ხელიხელ საგოგმანებელთა და ამდენად, ორივეს მცველთა ქმედება გიბრობის ტოლფასია. ოდითგან ასე იყო და დღესაც ტრადიცია გრძელდება. დღეს ვხვდებით ჩვენს თანამედროვეს, რომელმაც სწორი შეფასების შე-

მარადისობის ჰიმნის კოოცხარი

ავყარა და დაამეგობრა. ბატონ ანზორზე ბევრი რამ დაიწერა და ბევრი რამ ითქვა პრესაში. დღეს ჩემი ჩანაფიქრი და მიზანი სულ სხვა გზით წარიმართება. მე მინდა გაგაცნოთ და შემოგთავაზოთ ის, რაც დღემდე არ გამოქვეყნებულა, რაც დაიწერა და სხვას არ წაუციტხავს. ბოლოს პირადად ბატონ ანზორს მინდა გავაცნო შესანიშნავი ქართველი პიროვნება, რომელმაც გულთან მიიტანა ბატონი ანზორის მთელი შემოქმედება და ღვაწლი. მთავარი კი ის არის, რომ ბატონ თე-

ზოგადობის ჩანაფიქრი გამართლებულად უნდა ჩაითვალოს და ჩვენი დესპანობა შესაშური მაგალითი იქნება სხვებისთვის. „მარადისობის ჰიმნის ლოტბარი“ – ეს ისტყუები ბატონ თეიმურაზს ეკუთვნის და ამ სიტყვებით გლოცავთ. მარადისობა ნუ მოემალოს ანზორ ერქომა-

იშვილის საქმიანობას. დე, მართვს მტკიცე კამარამ დაფაროს ზეცა და მათი ფრთების შხუილში ისმოდეს ქართული სიმღერა – საგალობელი. ამინ!

ნ. ბიბილოვი

ქალი ნახი და სუსტი არსებაა... საუკუნეთა მანძილზე რატომღაც ასეთი შეხედულება შეიქმნა ქალზე და ამიტომაც ხანდახან მოყვრებით „სუსტი სქესის“ წარმომადგენლებსაც უწოდებენ.

არა და არა, მე ამ აზრს ვერ დაუეთანხმები! ქალს სინახე უნდა გაანდეს, მაგრამ ქალი და სუსტი? – ნურს უკაცრავად, ქალის ამტანობა, მისი ბრძოლისუნარიანობა, შრომისმოყვარეობა და სულიერი ძლიერება ბევრ მამაკაცს შემუერდება.

არც იმისი მომხრე ვარ, ერთ დროს კომუნისტებმა ქალისა და მამაკაცის გათანაბრება რომ მოიხურვეს. ამან, იცით, რა გამოიწვია? – რა და ის, რომ „ძლიერმა მოდგამ“ მთელი თავისი ტვირთი ზურგზე შეადგა ისედაც მძიმე უღელში შებმულ ქალებს. შეიქმნა ქალის ახალი ტიპი: ქალი – ხარისხზე, ქალი – მაღაროში, ქალი – დაზვასთან, ქალი – საჭესთან; ქალი – სპორტსმენი, ხელოვანი; ქალი – კოსმონავტი; ქალი – თანამედრობის პირი...

ქალი – დედა! ყველაზე რთული მოვალეობაა. თუ ბავშვი კარგია, მამას ჰგავს, თუ რაღაცა დააშავა, დედამ კარგად ვერ აღზარდა!

ქალი მეუღლე! ეს არის დიდი დან შუადამედეგ ოჯახში მოტრიალე და ციბრუტივით მომზრიალე დასახლისი, ძალოსანი სპორტსმენის შესაშური ამტანობით, მძიმე ჩანთებით დატვირთული, სკალარის ხერხებით რომ მთარღვევს ხალხმრავალ ბაზარს...

რა მოვთვალე. არ არის სფერო, სადაც ქალებს ძალა არ მოეხიწოთ და მოკლედ, „ქალმა თუ გაიწვია, ცხრა უღელი ხარ-კამეჩიც ვერ დააკავებსო“, ზუსტად არის

ჩვენს ყბხში ერთი ქვლი ცხოვრობს ...

ნათქვამი. მიუხედავად ამისა, ხანდახან მაინც ამბობენ, არის „ქალური“ და „არაქალური“ პროფესიებიო. დალოცვილიშვილებო, ამხსენით, რას ნიშნავს ქალური და არაქალური? დავიწყეთ პოლიტიკით: მარგარეტ ტეტჩერი და მადლენ ოლბრაითი განა-

ვართ, რაცა ვართ! 1997 წელი, სანქტ-პეტერბურგი. მიმდინარეობს საიუბილეო კინოფესტივალი დევიხით – „მსოფლიო კინოს შედეგები“. თავად განსახლდეთ, ფესტივალის დონე, სადაც პროგრამაში წარმდგენილი არიან ბერნარდო ბერტოლუჩი, ანჯეი ვაიდა, პედრო

საკმარისი არ არის, რომ არაფერი ეთქვას, ჩვენს დიდ წინაპარზე, თამარზე. სპორტი? ერთი ნონა გაფრინდაშვილი რამდენ მამაკაცს გადაწონის! მეცნიერება? ხელოვნება? მოკლედ, ოპონენტები (მითითადად მაშკაცებო), დაგვანებეთ თავი, მარტის თვეში მაინც თქვით, რომ ქალები

თვის. შემდეგ კი იყო მინსკის კინოფესტივალი: აქ, როგორც გამონაკლისი, ფილმი ორჯერ ასვენეს და აზრი გამოითქვა, რომ იგი ძალიან ჰგავს ინგმარ ბერგმანის ფსიქოლოგიურ ფილმებს, ხოლო მსახიობი ქალები კი ბერგმანისეულ ქალებს. ეს ისეთი მაღალი შეფასებაა, რომელიც კომენტარს აღარ საჭიროებს.

მანანა ანასაშვილის შემოქმედება მრავალფეროვანია. მას ნამუშევარი აქვს, როგორც თეატრის რეჟისორსაც. პირველი საკურსო სპექტაკლი დადგა სოხუმში. ეს გახლდათ „დარაბებს მიღმა გაზაფხულია“. კინომსახიობის თეატრში კი განახორციელა სადიპლომო ნამუშევარი, „ბნელ ოთახში“, რომელიც დღესაც დიდი წარმატებით იდგმება და „დრაკონი“. მისი სპექტაკლები დაიდგა ვვარელში, გორში.

გადაღებული აქვს დოკუმენტური ფილმი „სულ საქართველოზე ვილაპარაკებ“ – რომელიც მიემდინა პიერ რიშარის ყოფნას საქართველოში. ნაყოფიერად მუშაობს „ქართულ ტელევიზიაში“ და არის მთელი რიგი სატელევიზიო გადაცემების ავტორი, მათ შორის უკვე პოპულარული პროგრამის, რომელსაც „კინონოსტალგია“ ჰქვია და ყოველ სამშაბათს მოუთმენლად ელის ტელემაყურებელი.

ქალბატონი მანანა შოთა რუსთაველის სახელობის თეატრისა და კინოს ინსტიტუტის დოცენტი. ამასთანავე ხელმძღვანელობს ვიდეორეჟისურის სახელოსნოს თანამედროვე ხელოვნების აკადემიაში. მას ძალიან მოსწონს პედაგოგობა და დიდ მზრუ-

ნეულობას იჩენს თავისი მოსწავლეებისადმი.

ეს ქალი ჩვენს უბანში ცხოვრობს, არაჩვეულებრივი თბილი, ყოველგვარი ამბიციების გარეშე. ქალი, რომელიც გრძობს თავის დირსებას და, ამის მიუხედავად, შეუძლია ნებისმიერ ადამიანთან შევიდეს კონტაქტში და ვეკლას „თავის ენაზე“ ელაპარაკოს.

მანანა მუდმივად დაკავებულია, დარბის ერთი ადგილიდან მეორეზე და მაინც ყველაფერს ასწრებს, რაშიც კიდევ ერთი პროფესია, მძლოლობაც ეხმარება. ის ხომ მშვენივრად ფლობს საჭეს და სულ არ ენადვლება, რომ პრესტიჟული „მერსედისის“ ნაცვლად „ანტიკვარული ფიგულით“ დადის!

სულ დამაკვირვდა, მანანა ანასაშვილი მართო რეჟისორი არ გეგონოთ, მას დამთავრებული აქვს სამედიცინო ინსტიტუტის სამკურნალო ფაკულტეტი (აბა, მუზობლებსა და ახლობლებს ექიმი ხომ სჭირდებათ!) და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ხელოვნებათმცოდნეობის ფაკულტეტი.

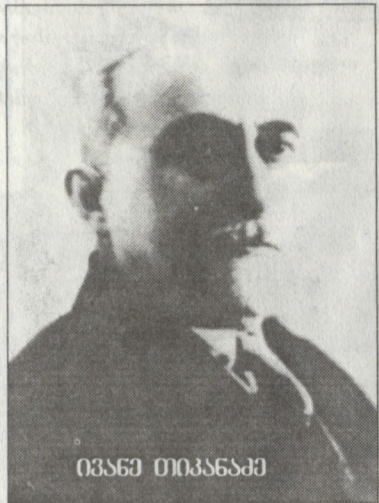
რაც მთავარია, არის პატარა ჭკვიანი ნიკალას არაჩვეულებრივი დედა. ალბათ ნიკალას სიყვარულმა განაპირობა, რომ ქალბატონი თინა ჭაბუკიანთან ერთად საქართველოს ბავშვთა ფედერაციასთან წამოყალიბდა საბავშვო თეატრ-სტუდია „ნიკორა“.

აი, ახლა, თქვით, რომ ქალი სუსტი არსებაა! ქალმა მოინდომოს? – დედამწიწას სინქარეს შეაცვლევინებს! მოინდომეთ, ქალებო, იმდენი კარგი საქმის გაკეთება შეიძლება, რომელიც ეზარებათ მამაკაცებს!

თინა ნაცვლიშვილი

ჩვენნი ქუჩა, ჩვენნი სახლი, ჩვენნი

ივანე თიანათაძე

ქართველ მეცნიერ-სპეციალისტთა შორის, რომელთაც იტვირთეს ჩვენი ეროვნული მეცნიერების სხვადასხვა დარგის დაფუძნება და განვითარება, ერთი პირველთაგანი ივანე თიანათაძეცა – გამოჩენილი მეან-გინეკოლოგი, საქართველოში მეანობის ფუძემდებელი, ცნობილი მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე.

ივანე თიანათაძე დაიბადა 1868 წელს, ოზურგეთის მაზრის სოფ. მკვეხეთში, ღარიბი გლეხის ოჯახში. 1888 წელს მან დაამთავრა ქუთაისის კლასიკური გიმნაზია, 1894 წელს კი – პეტერბურგის სამხედრო-სამედიცინო აკადემია. აქვე, პეტერბურგში, დაიცვა ივ. თიანათაძემ სადოქტორო დისერტაცია (1897 წ.). – „მასალები ჯანმრთელ ადამიანებში სპეციფიკური ცხიმების ათვისებაზე თირეოდინის გავლენის საფუძვლისათვის“, ნაშრომი, რომელმაც ფართო აღიარება მოუპოვა მას პეტერბურგის ექიმთა სამეცნიერო წრეებში.

მალე ივ. თიანათაძე საქართველოში ბრუნდება და წლების მანძილზე ნაყოფიერ მოღვაწეობას ეწევა ოზურგეთის ამბულატორიასა და სამხედრო ჰოსპიტალში. 1907 წლიდან იგი კვლავ პეტერბურგშია, სადაც მან ორი წელი დაჰყო მეანობა-გინეკოლოგიაში თეორიული და პრაქტიკული ცოდნის გაღრმავების მიზნით. შემდეგ მას ნიშნავენ უფროს ორდინატორად თბილისის სამხედრო ჰოსპიტალში, რომელიც იმ დროისათვის დიდი სტაციონარად იყო მიჩნეული. პირველი მსოფლიო ომის წლებში კი ივ. თიანათაძე მოქმედი არმიის რიგებშია – ჯერ გერმანიის, შემდეგ კი თურქეთის ფრონტებზე. ამ პერიოდში მან დიდი სახელი მოიხვეჭა და სხვადასხვა ჯილდოებიც დაიმსახურა.

1918 წლიდან ივანე თიანათაძის ცხოვრება და მოღვაწეობა, ბუნებრივია, თბილისში ახლადდაარსებულ უნივერსიტეტს დაუკავშირდა. სამედიცინო დარგის უკვე ცნობილი და სახელოვანი სპეციალისტი 1918 წლის 19 ივნისს ქართველ ექიმთა და ბუნებისმეტყველთა საზოგადოებამ უნივერსიტეტის გამგეობაში წარმომადგენლად აირჩია (იგი თავად იყო ამ საზოგადოების ერთ-ერთი დამაარსებელი). ივ. თიანათაძემ, ვ. მოსევილიანს, გ. ღამბარაშვილთან, გ. მუხაძესთან და ს. ვირსალაძესთან ერთად, განსაკუთრებული როლი შეასრულა თბილისის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტის ორგანიზაციის საქმეში. ხოლო როცა თბილისის უნივერსიტეტში სამედიცინო ფაკულტეტის მეანობა-გინეკოლოგიის კათედრა დაარსდა 1919 წლის გაზაფხულზე, კათედრის გამგედ ერთხმად აირჩიეს ივ. თიანათაძე. მის სახელთან არის დაკავშირებული აგრეთვე თბილისში სამედიცინო-გინეკოლოგიური კლინიკის დაარსებაც. აქ შემოიყვანა მან ახალგაზრდა სპეციალისტები, ამ კლინიკაში გამოიზარდა მრავალი მეან-გინეკოლოგი, აქ, ამ კლინიკაში, ივ. თიანათაძის თავდაუზოგავი და ენერჯული მუშაობის შედეგად მალე შეიქმნა მე-

ანობის ახალი სკოლა, რომლის წამოყალიბებაში მნიშვნელოვანი წვლილი მიუძღვით ივანე თიანათაძის მოწაფეებს – ა. ახვლედიანს, ბ. კობალეიშვილს, გ. ლორთქიფანიძეს, მ. გაბრიანიძეს, მ. გიგინეიშვილს, ს. კუჭაიძეს, გ. კალანდაძეს და სხვებს. კლინიკაში ფართოდ დაინერგა სამეცნიერო მუშაობა. მოეწყო კარგი ლაბორატორიები, აღიჭურვა იგი ახალი სამედიცინო და სალინგოსტოკო აპარატურით; მომრავლდა მეურნეობის ახალი მეთოდები (ორსულთა ტოქსიკოზების, სემანო ტრავმატიზმის, ლოგინობის ხანის საოპერაციო და ნაოპერაციო ავადმყოფთა პროფილაქტიკისა და მეურნეობის დამზოგველი წესები, რითაც მინიმუმამდე იქნა შემცირებული გართულებათა შემთხვევები, და სხვ.). ივ. თიანათაძის თაოსნობითა და დაწვლადი მრუნვა-პატრონობის წყალობით სამედიცინო-გინეკოლოგიური კლინიკა იმ დროისათვის სანიმუშო სამეცნიერო-სამედიცინო დაწესებულებად იქცა.

ივ. თიანათაძემ საქართველოში დააარსა პირველი ქალთა კონსულტაცია და ამით საფუძველი ჩაუყარა პროფილაქტიკურ მიმართულებას ქალთა სამედიცინო მომსახურებაში. მისივე ინიციატივით დაარსდა თბილისში დედათა და ბავშვთა სახლი.

ლსაზრისით“, – მეან-გინეკოლოგთა საკავშირო ყრილობაზე, რომელიც უკრაინაში გაიმართა (1928 წ.). მოხსენებას დიდი გამოხმაურება მოჰყვა. საბჭოთა კავშირის ექიმთა საზოგადოებამ მოსკოვში მოიწვია პრეზიდიუმის გაფართოებული სხდომა, სადაც განხილული იყო ივანე თიანათაძის აღნიშნული მოხსენება და გამოქვეყნდა დადგენილება, რომელშიც გაზიარებულია და მოწონებული ამ მოხსენების დედაბერი.

ფართო და მრავალმხრივი ივანე თიანათაძის სამეცნიერო მოღვაწეობა. მისი პირველი ნაშრომი სტუდენტობის წლებშია შესრულებული, პეტერბურგში, პროფ. ს. შოლოხოვის ხელმძღვანელობით. შრომა მოხსენდა პეტერბურგის ექიმთა საზოგადოებას და მაღალი შეფასება დაიმსახურა (დაისტამბა გაზ. „ურანში“, 1894 წ. გამოცემა ცალკე ამონაბეჭდის სახითაც). ეს ნაშრომი ეხება ერთი მეცნიარის ქიმიურ შედგენილობასა და მის საყვებ დირეზულტებს და იგი „დღესაც სანიმუშო საკითხის დაყენებით. შესრულების ტექნიკით, კვლევის სიმუსტით, შინაარსითა და წმინდა ლიტერატურული გაფორმებით“, როგორც ცნობილი მეან-გინეკოლოგი ბარნაბ კობალეიშვილი წერს 1959 წელს გამოცემულ ნარკვევაში – „ივანე თიანათაძე. ცხოვრება და

მეტი შრომა (მათ შორის 11 სადისერტაციო ნაშრომი) მეანობისა და გინეკოლოგიის აქტუალურ საკითხებზე.

ივ. თიანათაძე არ იყო ვიწრო, მხოლოდ თავისი საკუთარი სპეციალობით შემოფარგლული მეცნიერი-სწავლული. ბ. კობალეიშვილის შემონახვებზე ნარკვევაში ერთგან ვკითხულობთ: მან „მედიცინით იყო და სამედიცინო დარგის მსოფლიო ლიტერატურა. შრომისმოყვარეობასთან ერთად, ჰქონდა ფენომენალური მეხსიერება. აწ განსვენებული დასტაქარი ნ. ნ. ვესელოვროვი, რომელიც პეტერბურგში ბოტანიკის საავადმყოფოში ივ. თიანათაძესთან ერთად მუშაობდა, გვიამბობს, რომ ივ. თიანათაძეს „მოსიარულე ენციკლოპედიას“ უწოდებდნენ; როდესაც ვინმეს დასჭირებოდა ძნელად მოსაძებნი რაიმე სამედიცინო წყარო, მუდამ მას მიმართავდა. იგი საერთოდ ბედნიერებით იყო გაცნობილი სამედიცინო ლიტერატურას და ყველა საკითხზე ამომწურავ პასუხს იძლეოდა“.

თავისი ძირითადი პროფესიული მოღვაწეობის პარალელურად ივ. თიანათაძე მუდამ აქტიურად იყო ჩართული საზოგადოებრივ საქმიანობაში, სხვადასხვა კულტურულ ორგანიზაციებში და სამეცნიერო დაწესებულებებში – წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებაში, საისტორიო და საეთნო-

ლოს ივ. თიანათაძე არჩეული იყო საკავშირო თუ რესპუბლიკური მეან-გინეკოლოგთა საზოგადოებების საპატიო წევრად, სხვადასხვა სამედიცინო კონგრესების სარედაქციო კოლეგიის წევრად, ხოლო 1938 წელს მას, უკვე დიდად სახელმწიფო პროფესორ-ერთ-ერთს პირველთა შორის, მიენიჭებინათ დამსახურებული მთავის საპატიო წოდება.

ივანე თიანათაძე გარდაიცვალა 1938 წელს, 75 წლის ასაკში.

საქართველოს სამედიცინო სამსახურებში 1970 წელს დიდი პატივით აღნიშნა ივ. თიანათაძის დაბადებიდან 100 წლისთავი. საერთაშორისო დონის მედიკოსების თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტის საექტო დარბაზში გაიმართა, ბევრი გულთბილი და მართალსიტყვა ითქვა მისი კოლეგებისა და მისი მოწაფეების მიერ. ითქვა დიდი გულისტკივლით ისიც, რომ ივანე თიანათაძის მიერ დაარსებულ კლინიკის ვერ იქნა და ვერ მოხერხდა მისი სახელი მკვთავნობა (მოხუცდავად იმის, რომ უერთგულეს მოწაფეებს საამისოდ შეცდომა არ დაუკლიათ).

ივანე თიანათაძემ მეტად რთული და ღრმად შინაარსიანი ცხოვრების გზა განვლო. მის პიროვნებაში შერწყმული იყო მეცნიერის, პედაგოგისა და მოქალაქის საუკეთესო თვისებები. იგი აყო ბრწყინვალე კლინიკისტი, გულსისხლძვარიანი, შესანიშნავი ლექტორ-უბალო მასწავლებელი ალმბრელი; მეცნიერი, მომთხროვენი, გაცივრ სასტაჟი, მაგრამ ყოველთვის სამართლიანი, ყოველთვის პრინციპული, ყოველთვის მაღალმშენობრივი ღირებულების დამცველი. ჯერ კიდევ 1921 წელს ასე მიმართა მან სტუდენტებს: „გაუფრთხილდით ექიმის სინდისს, გაამართლეთ თქვენდამი სახელმწიფოს დიდი ნდობა, იყავით ეპოქისა და თქვენი დიდი ხალხის ღირსნი. ჩვენი ახალი დროის ძლიერება და სიმტკიცე, ჩვენი მომავალი თქვენზე, ახალ თაობაზე დამოკიდებულია, რომ ქართველი ექიმის სახელით ჩვენც შევიტანოთ ჩვენი წვლილი მეცნიერების საღაროში. მეცნიერება კი, ჩვენი დიდი მეცნიერის პეტრე მელიქიშვილის სიტყვებით რომ ვთქვათ, „მოითხოვს ერთგულებას, სიყვარულს, პატიოსნებას“. ამ დღეებში იცხოვრა და იღვაწა ივანე თიანათაძემ. იგი ჭეშმარიტად მისაბაძი მაგალითად დღესაც ყველასათვის, ვინც ჩვენი ეროვნული მეცნიერების, ჩვენი ეროვნული კულტურის სამსახურში დგას.

ივი ალაიანი ჯანმრთელობაზე ზრუნავდა

1939 წელს ივ. თიანათაძის მიერ დაარსებული კათედრა-კლინიკა გაფართოების მიზნით გადატანილ იქნა ქალაქის მეორე სამშობიარო სახლში, რომელიც მუდამ გადატვირთული იყო მშობიარეებით და ავადმყოფებით. მეურნეობა მაღალ დონეზე იდგა, შემოიღდა გართულებათა და სველიანობის რიცხვი, ორსულთა ტოქსიკოზი, მშობიარეთა ტრავმატიზმი, ნაყოფთა და ახალშობილთა ასფიქსია და სიკვდილიანობა. კიდევ უფრო ფართოდ გაიშალა სამეცნიერო მუშაობა. კლინიკამ გამოცა ორი კრებული, სადაც დაბეჭდილი იყო 40-ზე მეტი მეცნიერული და პრაქტიკული ხასიათის ნარკვევი აქტუალურ საკითხებზე. ივ. თიანათაძეს კარგად ესმოდა, თუ რა მნიშვნელობა აქვს სამშობიარო საქმის ორგანიზაციაში საშუალო სამედიცინო პერსონალს. ამიტომ იგი მუდამ განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა საშუალო განათლების მეანების, ექთნების მომზადებას და მათი კვალიფიკაციის ამაღლებას.

ივ. თიანათაძე სხვადასხვა დროს მუშაობდა აგრეთვე წითელი ჯურის სტაციონარში სამედიცინო განყოფილების გამგედ, ხელმძღვანელობდა დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის დაცვის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის სექტორს, კითხულობდა ლექციებს ექიმთა დახელოვნების ინსტიტუტში.

ყველგან და ყოველთვის ივ. თიანათაძე განსაკუთრებული სიფაქიმიით უფრთხილდებოდა მედიცინის მუშაკის ღირსებას, ყველგან და ყოველთვის გმობდა და ებრძოდა ექიმისათვის შეუთავსებელი, უღირსი ქცევის ყოველგვარ გამოვლინებას. იგი ვერ ეგუებოდა კერძო პრაქტიკას; მან პირველმა აღიმაღლა ხმა აბორტის წინააღმდეგ. ჯერ კიდევ 1925 წელს იგი წერდა: „ჩანასახი არ არის დედის სხეულის ნაწილი, არც მისი საკუთრება, იგი ცალკე არსებაა და წარმოადგენს სახელმწიფოებრივი ღირებულების საგანბურს; ამიტომ მისი სიცოცხლის მოსახსოვად მიმართული ყოველგვარი ქმედება დანაშაულებად უნდა ჩაითვალოს. ამავე თემას მოუძღვრა ივ. თიანათაძემ მოხსენება – „აბორტი სამედიცინო და საზოგადოებრივი თვა-

მოღვაწეობა“. ამ თვისებებითაა აღბეჭდილი ივ. თიანათაძის მთელი მეცნიერული მემკვიდრეობა, მისი 70-ზე მეტი ნაშრომი, გამოქვეყნებული ქართულ, რუსულ, ფრანგულ, გერმანულ ენებზე და რომლებიც მეანობა-გინეკოლოგია და ენდოკრინოლოგიის სხვადასხვა აქტუალურ საკითხებს ეძღვნება. განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი სახელმძღვანელო მეანობაში, მონოგრაფიები – „სამედიცინო ატონური სისხლდენა და მასთან ბრძოლა“, „მინაგანი სეკრეციის ჯირვრები და მათი მნიშვნელობა ქალის სასქესო სფეროს პათოფიზიოლოგიაში“. ივ. თიანათაძის სხვა შრომებში განხილულია ორსულთა ტოქსიკოზი, გავისრო კვეთა, საშვილოსნოსა და მისი დანამატების ანთებითი პროცესები, სიმსივნური დაავადებანი და სხვა საკითხები. ყველა ამ ნაშრომს დიდი პრაქტიკული მნიშვნელობა ჰქონდა.

ივ. თიანათაძის უშუალო ხელმძღვანელობით შესრულებული იყო სამასზე

გრადიო საზოგადოებაში, განათლების საზოგადოებაში, კავკასიელ ექიმთა საზოგადოებაში და სხვ. ხოლო როდესაც საისტორიო საზოგადოებასთან დაარსდა სამედიცინო-სატერმინოლოგიული სექცია, ერთ-ერთი ქვესექციის თავმჯდომარეობა ივ. თიანათაძეს დაეკისრა. აქ დაგროვდა მისი ხელმძღვანელობით სამედიცინო ტერმინოლოგიის დიდძალი მასალა, რომელმაც დიდი საშუალო გავრცელება ქართულ უნივერსიტეტსა და მის სამედიცინო ფაკულტეტს (ივ. თიანათაძის შემოღებულია თვით ტერმინი „მეანობა“). 1915 წელს საქართველოში დაარსდა ექიმთა და ბუნებისმეტყველთა სამეცნიერო საზოგადოება, რომლის ერთ-ერთი ორგანიზატორი და თავმჯდომარე ივ. თიანათაძე იყო. იგი გატაცებით თანამშრომლობდა საბაშო ეურნალებში „ჯუჯილი“ და „ნავაღლიში“, სადაც ბეჭდავდა პოპულარული ხასიათის წერილებს სამედიცინო და საბუნებისმეტყველო დარგებთან. სხვადასხვა

მეანობის კათედრის თანაშემწეები (1928 წ.) სხედან (მარცხნიდან მარჯვნივ): ი. ალაიანი, ი. თიანათაძე, ს. კუჭაიძე-გაბრიანიძე, მ. არჯვანიძე, დ. ლორთქიფანიძე, ა. კალანდანი, კ. ნაროშვილი, არდ. ახვლედიანი

სამოღა, ჩვენი უპანი, ჩვენი თაილი

გაუსიონი გეგონი

თეიმურაზ მახათაძე დაიბადა 1946 წელს, თბილისში. მეთერთმეტე საშუალო სკოლის დამთავრებისთანავე ჩაირიცხა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტში; მესამე კურსიდან სწავლა განაგრძო კიევის სამედიცინო ინსტიტუტში, რომელიც დაამთავრა 1970 წელს.

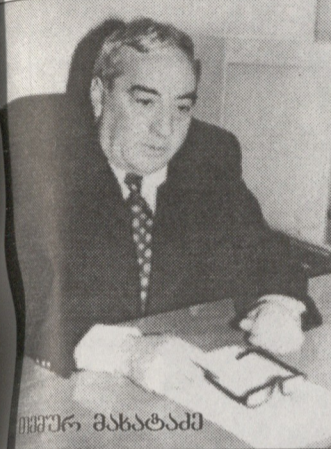
1970-1971 წლებში მუშაობდა ქალაქ ვიტომირში ქირურგად, ხოლო შემდეგ თბილისში, ქირურგიის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტის უმცროს მეცნიერ-თანამშრომლად. 1974 წელს მოსკოვის ქირურგიის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია. 1976 წლიდან 1986 წლამდე მუშაობდა ექიმთა დახელოვნების თბილისის ინსტიტუტის გულმკერდის ქირურგიის ლაბორატორიაში უფროს მეცნიერ-თანამშრომლად. 1990 წელს მოსკოვში ტრანსპლანტოლოგიისა და ხელოვნური ორგანოების ცენტრში დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია. 1991 წელს აირჩიეს თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის პოლიკლინიკური და გადაუდებელი თერაპიის კათედრის პროფესორად.

არის 70-ზე მეტი სამეცნიერო შრომის, რამდენიმე გამოგონების, მონოგრაფიის ავტორი. შრომები გამოქვეყნებული აქვს საქართველოში, ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნებში, ამერიკის შეერთებულ შტატებში და სხვა. 1996 წელს აირჩიეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად, ხოლო 1998 წელს ნიუ-იორკის მეცნიერებათა აკადემიის წევრად.

ამჟამად თბილისის №1 სამკურნალო-პროფილაქტიკური ცენტრის მთავარი ექიმია. არის, აგრეთვე ცენტრის ბაზაზე მოქმედი ოჯახის ექიმის საერთო-სამედიცინო ინსტიტუტის რექტორი და საქართველოს ოჯახის ექიმთა ასოციაციის ვიცე-პრეზიდენტი.

დათო გოგოლაძე, მირა პოსტავა, თეიმურ მახათაძე

NEW YORK
ACADEMY OF SCIENCES
Temur M. Makhatadze, M.D.
August 1999

„კავშირები“

გვიანი დამე იყო. სახლში მეგობრისგან ვბრუნდებოდი. ციოდა. წვიმა და ქარი სახეში მირტყამდა. ქურთუკის სახელო ავიწიე, ხელები ვიბეჭეებდი. და გზა გაგვგრძელდა. ჩემი სახლის ახლოს ძაღლების განაჩინებული ჯიშა და ღრენა შემომესმა. მთელი ღრუ ერთ ძაღლს დასეოდა, ყოველი მხრიდან უტყვდა და კბენდა. ქვები მოგვროვე, ძაღლებს დაეუშინე და როგორც იქნა გაგვანტე. ხელში შემარჩა კატა და ვიბეჭეებდი, ცალთვალა შავი ძაღლი. სახე დიდი ნაჭრილობის გამო სიმეტრიული ჰქონდა, ეტყობა თავის დროზე ნაჯახს ან მანქანის ბორბალს იყო გადარჩენილი. უკანა ფეხზე დიდი ხანი არა ჰქონდა, ნარჩენი ფეხით მივს ვერა სწვდებოდა და კოჭლობდა. ღრუ დროს შეეხვდი, თორემ ძაღლები დაგვუგდნენ, ისე იყვნენ გაავებული. ეტყობა სიმბინჯის ვერა ჰპატიობდნენ. დაევიწყებოდა, თავის მოდგმასა და ვიღაცას რომ არ ეცოდებოდა და შეეყვანებოდა, ვიცოდი სახლში რაც მეოღდა, მაგრამ გული გავიმარე და წამოდი-მეთქი ვუთხარი. ნელ-ნელა კოჭლობით გამოიყვანა. სახლში ყველას ეხინა; მხოლოდ ჩემს ოთახში ენთო მაგიდის ნათურა, კარებში შეჩერდა და გაუღდავად შემომხედა, თითქოს მეკითხებოდა, როგორ მოვიქცეო. ნუ გეშინია, შემოდი-მეთქი, გაგვანტე და ჩემს ოთახში შევიყვანე. სისხლიანი ადგილები თბილი წყლით გავუწმინდე, ვაჭეპე, შემდეგ ჩემი საწერი მაგიდის უკანა გავანთავისუფლე, ჩაწეპე მეთქი-მეთქი, მეც დაეწეპე და დალიღოს ძაღლ ჩამეძინა. დილით დედა ჩემს გასაღებობლად ოთახში რომ შემოვიდა და ძაღლი დაინახა, მოულოდნელობისგან შეკვივდა, დააკვირდა და საყვედური მითხრა: „ეს კავშირები სახლში რამ მოგაყვანინა, არაღის ანგარაღის არ გვიყვებო“. მოუყვებო წუხარული ამბავი და დაკვირდა, ორი-სამი დღე დაგვტოვებ, ჭრილობებს მოემუშებს, და მერე გაეუშვებ მეთქი. დათქმული დრო რომ გავიდა, ხელში შევიყვანე და გარეთ გავედი. სახლიდან გარეა მანძილი გავიარე და ერთგან მის ძირას ჩამოვსვი, აქ უნდა დამეტოვებინა. მიხვდა, რასაც ვაპირებდი, მაგრამ წინააღმდეგობა არ გაუწევია. დამიბეჭეული გულით გამოვბრუნდი. ნელ-ნელა მოვიდი. ქუჩის ბოლოს რომ მივიღე, უკან მოვიხედე, რამდენიმე ბიჭი შეგროვილიყო და ქვებს ესროდნენ. მერე სად იყო და სად არა საითიოდ ქუჩის ძაღლებიც განდნენ და ისევ ღრენა და ყუყუა ატყდა. მიხვდი, რომ სასიკვდილოდ გავიმეტე, მარტო მიტოვებულს მას სიცოცხლე არ ეწერა. სირბილით უკან დაებრუნდი, აკანკალეული ხელში ავიყვანე და სახლში

წამოვედი. დედა რომ ძაღლთან ერთად უკანმობრუნებული დამინახა, არაფერი უთქვამს, მაგრამ შეგატყვე, რომ გულზე შემოეყარა. ამ დღიდან ოჯახში ჩემს მიმართ უმეყოფილებამ დაისადგურა და გაურკვეველი მოლოდინი ჩამოწვა. ისინი ელოდნენ, რომ მე ამ „სიმბინჯის“ ოჯახიდან მოვაშორებდი, მაგრამ ჩემი მოლოდინი არ გამართლდა, ოჯახი ძაღლს ვერ შეეგუა. აღარ ისროდა აღარც მამიდას ხმაძალი ლაპარაკი, აღარც ჩემი დის გაუთავებელი სიცოცხლე. რატომღაც ახლა ისინი ხმაძალია საუბრობდნენ. მამიდაჩემი, რომელიც მაკას მერე მე ოჯახში ყველაზე მეტად მიყვარდა, თვალს მარიდებდა და ჩემს ოთახში აღარ შემოდიოდა. ერთ დღეს მითხრა: „გია, ხომ იცი, როგორ მიყვარხარ, მაგრამ შენი გულსთვისაც ვეღარ ვუძლებ ამ მდგომარეობასო. სადაც ასეთი სიმბინჯეა, იქ მხიარულება აღარ შეიძლება და ცხოვრება ძნელი გახდაო. მე არ ვიცოდი, თუ ძაღლები ასე მიყვარდა, გუშინ ხელფასი ავიღე, აი, იყიდე, როგორი ძაღლიც გინდა, ოღონდ ეგ გაუშვიო“. და მაგიდაზე ფული დასდო“. არც მე ვარ შენზე ნაკლებად ჰუმანური, მაგრამ ბოლოს და ბოლოს, ადამიანი ხომ არ არის – ძაღლია და ასე რატომ გვაწვალე ყველასო“. მამიდა რომ მეღაპარაობდა, საუკუნაოს კარების ჭრი-ალი გაისმა. ჩვენი საუკუნაოს კარები არ იკეტებოდა და როცა ჩვენთან შეზოხილი შემოვიდოდა, ან ვინმე გვესტუმრობდა, ძაღლი საუკუნაოში იმალებოდა. გრძობდა, რომ მისი დანახვა არაღის სიამოვნებდა და თავს არიდებდა. შემოძლია დაეფიცო, რომ მას ყოველი ჩვენი სიტყვა ესმოდა. ახლაც მიხვდა, რომ მასზე იყო ლაპარაკი და საუკუნაოში შეტევა.

რამდენიმე ხნის წინ მე ვითხოვე, რომ ჩემთვის ძაღლი ეყიდათ, მაგრამ ჩემს თხოვნას ქალთა ტრიუმფარტმა ვეტო დაადო. ბევრი რამ მომიხსენეს, რომ ძაღლი ოჯახში უსუფთაობას და არაუფლობას შემოიტანს და რომ საერთოდ არაპიკურია ქალაქის პირობებში ოჯახში ძაღლის გაჩერება. მე მამაჩემის იმედი მქონდა, ვფიქრობდი, რომ მხარს დამიჭერდა, მაგრამ მან ხელები გამაღა და მხრები აჩქეა, აქოღა მე უმრავლესობის აზრს ვემორჩილებო“. „ბილატე მეთქი“, – მის გასაკონად გაბრაზებულმა ხმაძალი ვთქვი. ისე კი მე მას ჩემს გულში დიდი ხანია ჰილატეს ვეძახი, რადგან ასე მეონია, რომ მას თავისი აზრი არაფერზე არ გაანინა, ან თუ გაანინა ღრმამთა მალვას, და საერთოდ, ყველა მნიშვნელოვან საკითხს ჩვენს ოჯახში ქალთა სამეული სწევებს.

ჩემი და მაკა საერთოდ კარგი გოგონა, მაგრამ ხასიათი აქვს ცუდი, ანხილია, მაგრამ მე მასზე გაბრაზება არ შემოძლია, მის უტაქტობას ვურადლებას არ ვაქცევ და როგორც უფროსი

და თანაც კაცი, ყოველთვის მე ვუთმობ. უბრალო რამეზე რომ აქოთქოთდება დედა იტყვის ხოლმე: „არა უმაეს, ცოტაც მოვითმინოთ, გათხოვდება და მერე ქმარმა იცეს თავში“-ო, რაზეც მე ვპასუხობ ხოლმე: „ვინ ითხოვს ამ აპარსა მეთქი“. ასე კი ვამბობ, მაგრამ ძაღლიან კარვად ვიცი, როგორ მოსწონთ მაკა ჩვენი ეზოს და სკოლის ბიჭებს და მეამაყება ასეთი ლამაზი და რომ

თეიმურაზ მახათაძე

სამშობლო ჩემო, სამთხვე ჩემო...

ომთა სიმრავლეს ვერაინ მოსთვლის რაც საქართველოს გადუხვდა, მაგრამ არასდროს მუხლზე დახოქილს მტრის წინ მას თავი არ დღუხნია. ოსმალთ, ლეკი და ყიზილბაში, ვინდა იყო, რომ თავს არ გვესსმოდ, არაბთ ამირა, ოსმალთ ყაენი ოთქოს ერთმანეთს ეცილებოდა. ომი და ომი და ისევ ომი, ქართველი ერი ნადგურდებოდა და ისტორია საქართველოსი სისხლით და ცრემლით იწერებოდა. დრო გადიოდა. უცხო ყმაწვილი, მამაკი გმირი გამოსწვდებოდა და თითქოს უკვე განწირულ ხალხსა მეფედ, პატრონად ედღინებოდა. განმსწვევდა, დაუყვავებდა, ვაზს დაურეგავა, სახლს უმეხებდა, გამოიყვანდა სამალავიდან და ისევ ბარში დასახლებდა. აუშენებდა ახალ სალოცავთ, იმედღეარგულით თავს ევლებოდა და საქართველო, ვითა ფენიქსი, ისევ ფერფლიდან იბადებოდა. იბადებოდა, კვლავ იბრუნებოდა, მხრესაყ ვაშლიდა, ძლიერდებოდა, მაგრამ მომხელური არ ილღოდა და ისტორიაც მორღებოდა... ვახტანგ გორგასლის მატანეში უკვდავი თავი ჩაუწერია, მისი გმირული სახელი დღესაც

ხალხს სალოცავად შემორჩენია. მეფე დავითი, ჰაბუკი მეფე, ქვეყნისა ტერიტორიით დამამებელი, ქვეყნარეული საქართველოზე, ჰაბუკობაშიც დაბრძენებული. ერის პატრონი, ერის მფარველი, მასმულ მშრონეული სიყვლის დღემდე. ერთ მუშტად შექრა მან საქართველო, ნიქოსიდან დარუბანდამდე. დიდი დავითის დიდი შემეძირე. გულით ჩვეული და სული მედგარი. დიდსულოვანი, შემწხარებელი ერის სუფეში ბრძენი თამარი. ქვეყანა უხვი, ძაღმე მდიდარი, თვითონ ხალთა და მორგალებული, ისე იმეფა მის ქვეყანაში, არც ქურდი იყო, არც ავის მქმნელი. ვახტანგ მეექვსე, უიღლო მეფე, სამშობლოს ბედით ღამწუხრებული. მტერს არ ღანებდა, ვერც მორია უცხოობაში აღია სული. მეფე ერეკლე, პატარა კახი, ისევ იმედი, ისევ სუფეში, ბრძოლებში განუღო გრძელი ცხოვრება, არ ჩაუგია ხმალი ქარქაშში. ამ თეირფას სახელით სხეაც ბევრი ახლავს. მათი ჩამოთვლა არც იოლია. და სამუდამოდ ქართველი კაცის გულის ფიცარზე აღგვკვილია. ქვეყანა ჩემო, სამთხვე ჩემო,

ხალხთ კეთილი, მშრომელ-გამრჯელი, კაცო-რანდო, ქალი-ნატიყო, მაღალხეობით, სიბრძნით განთქმული. შენ საამაყო წარსული გქონდა, ერთგულნი მუღამ თავს გვევლებდნენ, ღალატს თუ ვინმე გულს გაივლებდა, ვით შხამიან ჩველს ანადგურებდნენ. დღეს ბედის ჩარხი შემოგრიდა, დღეს საქართველო განსაყვლდნია, მოღალატენი აღმეგებულან და ქვეყნის ბედი ორგული ხელშია. მათ არ იციან სამშობლოს ყიდრი, სინდის-ნამუსი დუკარგით და როგორც ქრისტე ბედურულ თედას ქვეყანა ვერცხლზე გაუყიდათ, მაგრამ ხომ ვიცი, ქვეყნის ღალატი არსად არაღის არ მერჩენია, არც მათ შერჩებათ, მედროვების სეალინდელი დღე განწირულია. ბაზალეთის ტბის ძირას აყვანი, ოქროს აყვანი კვლავ დაიწვევა და იმ აყვანში ღვითი მოვლენილი უცხო ყმაწვილი წამოიბრდება. წამოიბრდება იგი ყრმა ჩვილი, დღეს თუ არა ხვალ ფეხზე დადგება, ქვეყნის გათხილვით და მოღალატეთ როგორც ღვთის რისხვა თავს დაატყდება. და ხალხს განწირულს, იმედღეარგულს სიყვითისაყენ წინ გაუძვება.

თეიმურაზ მახათაძე

გაყლის თვხვილან მიხრა გიმორი

მამა მისი, ნანა ბაგვაძე

ჩვენი უფროსი თაობა, ლამაზი, მოკრძალებული, მაღალი ზნეობრივი კულტურის წარმომადგენლები, ქალბატონები ბრძანდებიან, რომლებმაც ათქმევინეს მავანთ და მავანთ თბილისზე „პატარა პარიზი“. ის თაობა, არ გამოირჩეოდა ფუფუნებით, განსაკუთრებული ტანჩაცმულობით ან თვალში საცემი აქსესუარებით. შეიძლება კარაღამ იყოს გემოვნებით, ისე მოხდენილად მისადაგებელი, რომ თვალს ვერ მოსწყვეტდით. თითოეული მათგანი ჩვენი ცხოვრების ნაწილია და, ამდენად, საჭიროდ ვთვლით მოვიფიქროთ, გავიხსენოთ, რათა მათი სახელები დავიწყებას არ მივცეს.

მარჯანიშვილის და კამოს ქუჩების გადაკვეთაზე, ცნობილ უნივერსიტეტის ახლოს პლენარის 88-ში ცხოვრობდა აპოლონ ბაგვაძის ოჯახი. ყურადღება გაგარის წარმოშობა, რადგან იგი ხშირად ნახსენებ გვარებს არ მიეკუთვნება. კობა არაბულმა შესანიშნავ წერილში „მზის შვილი, ანუ მითი განათლებული სამყარო“, რომელიც მიუძღვნა გამოჩენილ მოქანდაკე ჯემალ ბაგვაძეს, საინტერესოდ განმარტა გვარის წარმოშობა: „დიდი მზის კოლხეთი „ბეა“ მზე კოლხურ-იბერიული მითოლოგიის მიხედვით“. აქედან გამომდინარე, ყველა ამ გვარის შვილი მზის შვილია“. გარეგნობით წარმოსადგები, ნამდვილი ინტელიგენტი, ბატონი აპოლონი ეკონომისტი გახლდათ. მას გვერდს უმსგავსებდა შესანიშნავი მანდილოსანი ქალბატონი მამა მისი, სცენის ტრეფალი და მსახიობი. პირველი ნაბიჯები მან რუსთაველის სახელობის თეატრის სცენაზე გადადგა. ამ დროს თეატრის მთავარი რეჟისორი გახლდათ ბატონი სანდრო ასპეტელი, რომელმაც მსახიობზე წარუშლელი შთაბეჭდილება მოახდინა და რაც მთელი თავისი ცხოვრების მანძილზე დაუვიწყარ ხანად იქცა. ქალბატონი მამა კარგად მღეროდა და ცეკვავდა, რამაც განაპირობა მსახიობის აბაშიძის სახელობის მუსიკალური კომედიის თეატრში გადასვლა, სადაც რეჟისორი ბატონი მიხეილ ჭაბუკაძე და კომპოზიტორი ვალერიან ცაგარეიშვილი მოღვაწეობდნენ. ბენიერ დღეებთან ერთად ბუდის უკუღმართობამ ბევრი დაუმსახურებელი დარტყმა აგება ამ შესანიშნავ ოჯახს. ყველაზე დიდი ტრაგედია დატრიალდა 1930 წელს, როდესაც მუსიკალური კომედიის თეატრთან

ერთად მოსკოვში საგასტროლოდ გამგზავრა ქალბატონი მამა. მოახლესთან ერთად თან ახლდა პირველი ქალიშვილი ერთი წლის ნანა. ბავშვი ავადმყოფობამ იმსხვერპლა და საცოდავი დედა შვილის სურათით ხელში დაუბრუნდა ოჯახს. ამ დიდმა ტრაგედიამ დედა მოსწყვიტა თავის საყვარელ საქმეს. წლები გავიდა, მეუღლის სულიერმა მდგომარეობამ აიძულა ბატონი აპოლონი, სწორედ ისევე მან შეუძახა მეუღლეს და მისი ძალისხმევით ქალბატონი მამა დაუბრუნდა სცენას. იგი იწყებს მოღვაწეობას პლენარის პროსპექტზე სახელმწიფო თეატრის სცენაზე. თეატრის დირექტორი გახლდათ ვიქტორ ნინიძე.

ბავშვების ოჯახში თავს იყრიდა ახლო მეგობრული წრე: ბუჟუა შავიშვილი, ცუცა მექარიანიშვილი, თამარ აბაკელია, ვერიკო ანჯაფარიძე, ნინო მაყაშვილი, ალექსანდრა (შურა) მუჯირი, თამარ ციციშვილი, სუსანა ელიავა, მარია ჩიქოვანი, დიმიტრი მაჭუკაიანი, ბორის ჩიქელაშვილი, დუდე მწელიძე, შაქრო ოსოფაშვილი, ვარლამ თოფურია, მარგო ციციშვილი, ზინო და ს-

გამოჩენილი მსახიობები: ვერიკო ანჯაფარიძე, ნანა ლამაშიძე, თამარ ჭავჭავაძე თავისი ლიკით. მათ ხშირად ახლდათ თან დეიდაშვილი, ახლა უკვე ცნობილი მუსიკანტი, ბატონი გულბათი ტორაძე. აქვე ისვენებდა ბატონი გოგლა ლეონიძის ოჯახობა. ერთ დღეს თინათინ ლეონიძემ შენიშნა შავიშვილი, დიდთალება ქალბატონი, შესანიშნავი პატარა გოგონათი. ასე შეხვდნენ ერთმანეთს, ქალბატონი მამა და ბატონი გოგლა ლეონიძის ოჯახები. მათი მეგობრობა წლების განმავლობაში გრძელდებოდა და დამთავრდა დანათესავებით. ბატონი გოგლა ლეონიძის ოჯახმა გულთ შეიყვარა პატარა ნანა და ნათლის მისის შესრულებაც ივალდებულა. ოჯახები ძალიან ხშირად, ერთად იყრიდებოდნენ, სადილობდნენ და დაუვიწყარ მხიარულ დღეებს ზეპნიდნენ ერთმანეთს. ერთი ასეთი დღე დამთავრდა უცბადედი სატირული ლექსით, რომელიც ბატონმა გოგლამ მიუძღვნა ქალბატონ მამას. ლექსი არ გამოქვეყნებულა, მაგრამ ვინაიდან იგი კარგად გადმოგვცემს ამ ორი ოჯახის ურთიერთმეგობრულ ვითარებას, ამდენად პირველად ქვეყნდება ჩვენს მიერ.

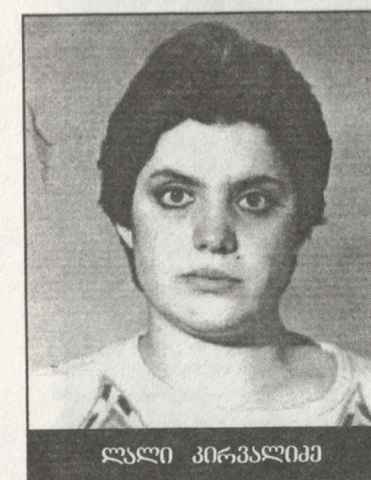

მამა გერსამია, ბავშვები როზაქიმე, მამა მისი, ბორის ჩიქელაშვილი, დუდე მწელიძე და სხვები

ნდრო ჯალაშვილები, რუსულან დავითაშვილი.
ბავშვების ოჯახი მსახიობთა თემის ადგილი გახლდათ, რაც განაპირობა ტერიტორიულმა სიახლოვემ. ყოველი რეპერტივის ან სპექტაკლის შემდეგ იმართებოდა დისკუსია, სადაც გულბათი საუბარში ხდებოდა სპექტაკლის შეფასება და ჩატარებული საღამოს აეკარგიანობა. მალე ოჯახს შეემატა ორი ქალიშვილი: ნანა და მარინა.

სახელმწიფო თეატრში ნათამაშები სპექტაკლებიდან აღსანიშნავია ქალის როლი „აჯილა“, რომელიც ქალბატონ მამას საუკეთესო ნათამაშები როლად ითვლება. სპექტაკლს გამომხატურებდა ქონდა პრესაში. ქალბატონ მამასთან ერთად აქ მონაწილეობდნენ: ს. შანშიაშვილი, დ. მელიქიშვილი, გ. პავლიაშვილი, ს. ანკარა, თორაძე, დავითაშვილი, ნ. მდივანი. დადგმა ეკუთვნოდა ნ. გომიამის, მხატვრობა დ. კვირიკაშვილს.

60 წლისთავის იუბილე გოგლა ლეონიძისთან

ლალი პირვალიძე

ქართველ ერს მდიდარი სამედიცინო ტრადიციები გააჩნია და ამ ტრადიციებს ღრმა ფესვები აქვს. ქართული

მედიცინის ისტორიაში დიდ როლს თამაშობს ხალხური მედიცინა. კოლხი მედიკოსი სასწაულმოქმედებები ათეული საუკუნეების წინანდელი ისტორიაა.

„უსწორო კარაბადინი“ 1000 წლისაა

ცნობილია ისეთი რთული მანიპულაციები, როგორცაა თავის ქალს ტრეპანაცია, კატარაქტის ოპერაცია, აგრეთვე ფეხბურთის სამურნალო და პროფილაქტიკური საშუალებები, მკურნალობა მინერალური და ცხოველური წარმოშობის საშუალებებით. ეს ყველაფერი ხალხური მედიცინის მაღალ დონეზე მიუთითებდა.

მებისთვის და დანტერესებულ პირთათვის არის განკუთვნილი, დღევანდელი თერაპიული ცნობარის მსგავსად. „უსწორო კარაბადინი“, ეს ხომ კარაბადინის კლასიკური ნიმუშია, რომე

ლიც პირველი სამედიცინო დამწერლობითი ტექსტია. ნაშრომი ვახტანგ VI-ის თაოსნობით იქნა შეკრებილი, აღდგენილი და შთამომავლობისთვის შემონახული.
„უსწორო კარაბადინი“ მაღალმეცნიერული ნაშრომია, დღევანდელი მედიცინის მოთხოვნების გათვალისწინებითაც კი პრაქტიკულად გამოსადეგი წიგნია.
ექიმი-სტომატოლოგი, ლალი პირვალიძე

სულ იქ ამოღდა. ერთი დღელი მექამა კიდევ სურს ავლად ეს რა ჭეჭი მაგა? მაგა ამბობდა - „Когда“ (1939).

მეგობრობა დიდი სიყვითა და მისი შედეგად ყოველთვის ბენიერების მომტანია. წყნობა, ბატონი გოგლას ოჯახში ჩაყვარა საფუძველი დიდ მეგობრობას და სიყვარულს. აქ, მოქმედი გიმირები არიან პატარა ნანა ბაგვაძე და დიდი რუსი მწერალი ნიკოლოზ ტინოვი, რომელიც ხშირი სტუმარი გახლდათ ბატონი გოგლას. ყოველდღიურ სტუმარს, ჭეჭიკა პატარა ნანას პოეტი უწერდა პატარა ლექსებს, რომლებიც ერთ ალბომშია თავმოყრილი სათაურით „Зоосад в Цхети. Сочинения дяди Коли Зверененко“. ოჯახის რელიევი დღესაც ქალბატონ ნანას ოჯახში ინახება, რამდენიმე წლის წინ გამოცა და ამით ბავშვთა ლიტერატურა გამდიდრდა. აღსანიშნავია, რომ ეს ერთადერთი კრებულია, რომელიც მწერალმა მიუძღვნა ბავშვებს. ტინოვის მეტი ამ თემაზე არ შეუქმნია არაფერი. გარდა ამისა, ოჯახში ინახება ბატონი გოგლა ლეონიძის კრებულის პირველი გამოცემა მწერლის ავტოგრაფით: „კუძღნი მაგას, აპოლონს, ჩემს კარგ მეგობრებს „წყნოთური ღამეების“ მოსაგონებლად და ნანას მომავალს“ 16.V.1939 წ. ეს ისტორიული მეგობრობა შესანიშნავად აქვს აღწერილი ქალბატონ ნანა ქეთარაძეს სტატიაში „მავონდება ჩუქურთმაში ყვაილი“. მაგრამ ერთი ეპიზოდი, რომელიც ვერ მოხვდა სტატიაში მინდა მოგიხსნათ. ერთ გაზაფხულის წვიმიან ამინდში, საგურამოში, ბატონი გოგლა და ნიკოლოზ ტინოვი მოსიარობდნენ. უცებ ცაზე საოცარი ცისარტყელა გამოფეკა. მეგობრები გაჩერდნენ. ბავშვებით აღფრთოვანებულმა ბატონმა გოგლამ გაშლილი ხელები მაღლა ადამკრო და სტუმარს მიმართა: „Вот видите, в знак нашей дружбы, я лия Вас и радугу организовал“. შემდგომში ეს ფრაზა ხალხმა აიტაცა და იგი იქცა ერთ წოდებულ „ფრთოსან ფრაზად“ იგონებს ქალბატონი ნანა.

ოჯახის დიდი ზეიმის დღე 15 დეკემბერი, ნანას დაბადების დღე იყრიბოდა დიდძალი საზოგადოება. აქ სტუმრებს შორის მაშინდელი მოწინავე

ნიკოლოზ ტინოვი, ნანა ბაგვაძე

საზოგადოების სახელებს ვხვდებით: თამარ ციციშვილი მეუღლით მიტო გედევანიშვილი, სუსანა ელიავა-გაბუნია და სხვა. პირველი სადღეგრძელო ოუბილარს ეკუთვნოდა, ხოლო შემდეგ სუფრაზე შემული დებატები და დიდი სიხარული. ქალბატონი მამას პარტნიორი გახლდათ საყვარელი რძალი ვერა ალენიკოვა, რომელიც აკომპონიმენტთან ერთად მეორე ხმასაც უძღვროდა. მათ რეპერტუარში ღვდრდა ქალაქური სიმღერა-ომანსები: „მახსოვს ტურფაე“, „ორთავ თვალის სინათლე“, „მშვენიერი გეტრფი“, „Мне все равно“ და სხვა. შესანიშნავი დღესასწაული აღინიშნა ბატონ გოგლა ლეონიძის დაბადების 60 წლისთავი. ქალბატონმა მამამ უზარმაზარი ბროლის ლარანკში ჩააწყო გოგლა ლეონიძის უსყვარლესი იები, გვერდებში მოათავსა 60 შოკოლადის ბლურა და ასეთი სიტყვებით მიმართა ოუბილარს: „ჩემო გოგლა, შენი სიხარული, სითბო, სიტკბო და შემდეგი შემოქმედებითი წლები ბელურებით შემიკრებილიყვენ ყოველ დღე შენს შემოქმედებით გაფენილ ოთახში“.

6. აბილური (გაგრძელება შემდეგ ნომერში).

Рамишвили“.
შორს რომ არ წავიდე, ქართველი ქალი - ოფთალმოლოგის მაღალი პროფესიული დონის დახასიათებითვის მსოფლიოში განთქმული მეცნიერის, აკადემიკოს ტატიანა შატლოვას ხსენებაც, ალბათ, საქმარისი იქნება.
დღეს, შესაძლოა რეფორმების ნაჭარველ გატარების პროცესში ქართულ ოფთალმოლოგიას თქვენ შეუნახეთ ნამდვილი სახე, ვინაიდან ძირითადად თქვენი ძალისხმევით იყვნენ რჩებიან დაავადებული ბავშვები, ლტოლვილები, მშვიერ-მწვერვალნი, ქვეყნის, შრომისა და ომის ვეტრანები.
ამიტომ არის, რომ ქართული ოფთალმოლოგია არასოდეს გალანდულა საქართველოსთვის ამ უძიმეს წლებშიც კი.
უღრმესი მადლობა ამისთვის თქვენ!
რევაზ გურგენიძე

გამოსაზრება

ჩვენი გაზეთის წინა ნომერებში გამოქვეყნდა საქართველოს დედების ღირსი ქვეყნის პრეზიდენტის ელზარდ შვეარდნაძისა და პარლამენტის თავმჯდომარის ზურაბ ჟვანიას სახელზე, პორნოგრაფიული პრესისა და ტელეგადაცემების აგრესიის თაობაზე, რასაც საზოგადოების გარკვეული ნაწილის გულისხმიერი გამოხმაურება მოჰყვა. დღეს ვაქვეყნებთ ზოგიერთ მათგანს, რომელთა აზრსაც ჩვენი გაზეთის რედაქციამ იზიარებს.

საქართველოს საპარტიო რეორგანიზაცია

საქართველოს დღევანდელი მძიმე სოციალურ-პოლიტიკური ყოფის ფონზე თავის მძაფრდება ტრადიციული ქართული ქრისტიანული ზნეობისათვის შეუფერხებელი, ფსევდოდემოკრატიული ტენდენციები, რომლებიც, სრულიად უსაფუძვლოდ, სასაზოგადოებო კულტურის ერთ-ერთ ძირითად მიმართულებად მიიჩნევა. ამგვარი ტენდენციები პროპაგანდის ავანგარდში მსოფლიო გარყვნილების ქადაგებას. საქართველოს საპარტიო რეორგანიზაციის გეგმის მიხედვით, საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მსახურები და მისი მრევლი აღმფეთხებული არიან პიროვნების, განსაკუთრებით მთავრად ფსიქიკასა და ორგანიზმზე ამგვარი აგრესიის ფაქტებით. ჯიხურებში ფსევდოდემოკრატიულად იყიდება ათეულობით გაზეთი, რომელიც შეიცავს ამზრუნველი ფორტობითა და ამორალური შინაარსის ტენდენციებით მრავალწევრიანი, კომოსექსუალური, ნათესავებსა და ოჯახის წევრებს შორის ხორციელი ურთიერთობის რეკლამირებას. ასეთ გაზეთთა უმრავლესობა, მათი პორნოგრაფიაში მხილებისას, ცი-

ნიკურად ეგრეთწოდებულ „ეროტიზმის“ ნიღაბს ეფარება, რაც ფოტოსურათებზე მცირე ზომის რადიუსის ლაქების დადებით გამოხატებას. უადგილოა მსჯელობა, თუ სად მთავრდება ეროტიკა და სად იწყება პორნოგრაფია. ქრისტიანული თვალთახედვით ორივე ამ მოვლენით. დანტერესება არაა ბუნებრივია. ასეთი პროდუქციის არათუ ფართომასშტაბური გავრცელება, არმედ არსებობაც კი დიდი უზნეობაა. როგორც მსოფლიო სოციოლოგიური პრაქტიკა ადასტურებს, სექსუალური თავისუფლების ასეთი პროპაგანდა ადამიანში იწვევს ანგარიშმიუცემელ ქმედებებს, ფსიქიკურ ტრავმას, რაც, არც თუ იშვიათად, იმპოტენციით და სრული სულიერი დეგრადაციით მთავრდება. ეს არის უდიდესი დანაშაული ღვთისა და ერის წინაშე. დიდად სამწუხაროა, რომ მსგავს ამორალურ პროპაგანდას ხელს უწყობს საქართველოს ტელევიზიის ზოგიერთი არხი, განსაკუთრებით „რუსთავი-2“, ხოლო ამ არხის ყოველკვირეული გადაცემა „ფსიქო“ ხშირად გარყვნილების ინტელექტუალურ და ზნეობრივ გამართლებას ემსახურება.

ცნობილია, რომ ზოგიერთი ჩვენი თანამემამულე ე. წ. „ლიბერალი“ – ამგვარ პორნოგრაფიულ აგრესიას მკენე მოვლენად არ მიიჩნევს – ადამიანის თავისუფალი ნების შეუზღუდველობის მოტივით. მათ მიუვებთ, რომ ისევე, როგორც მამა ზრდის შვილს გარკვეული აუცილებელი შეზღუდვებით, ასევე სახელმწიფომ ეკლესიის დახმარებით უნდა იზრუნოს თავისი მოქალაქის არა განუკითხავად თავისუფალ, არამედ – ბოროტისაგან თავისუფალი ზნეობრივი იერსახის ჩამოყალიბებაზე, რაც ერის, როგორც ერთიანი ორგანიზმის, სულიერი ჯანმრთელობის საფუძველია. როგორც პავლე მოციქული ვგასწავლის, რასაც თავს ვუძინებთ, მისივე მონები ვართ. ჭეშმარიტი თავისუფლება ხომ ცოდვისგან თავისუფალ ცხოვრებას ნიშნავს და არა – მდაბალი ვნებების მონობაში ყოფნას. აღსანიშნავია, რომ ამგვარი ჯანსაღი დამოკიდებულება აღნიშნულ პრობლემასთან მეტნაკლებად ყოველ ცივილიზებულ ქვეყანას ახასიათებს. სადაც პორნოგრაფიული პროდუქცია და ტელეგადაცემები შეზღუდულია როგორც დროით, ასევე სივრცობრივად.

საქართველოს საპარტიო რეორგანიზაციის მიხედვით, საქართველოს პარლამენტს, რაც შეიძლება სწრაფად განიხილოს პრესის შესახებ კანონპროექტი; მიგვაჩნია, რომ კანონის წინაშე უნდა დადგეს ისიც, ვისთვისაც კომერცია ზნეობრივ საზღვრებს არ ითვალისწინებს. ამასთან, რეკლამის შესახებ კანონში, არაეთიკური რეკლამის ცნებაში სასურველია დაკონკრეტდეს რეკლამაში პორნოგრაფიული ხასიათის დეტალების მიუღებლობა. ხოლო პრესისა და ამ პრობლემასთან მდგარი რომელიმე სხვა კანონის მიღებად აღმასრულებელ ორგანოს მიემართოს თხოვნით, მათ ხელთ არსებული ყველა კანონიერი საშუალებით აგრესიონ, ხოლო, უკიდურეს შემთხვევაში, შეზღუდონ ამგვარი პროდუქციის გავრცელება. მით უმეტეს, რომ მოქმედი კანონმდებლობა ასეთი ქმედების საფუძველს იძლევა.

საქართველოს საპარტიო რეორგანიზაციის პრესცენტი
1.12.98.

საქართველოს მწვანეები
GEORGIA GREENS
03/134
23. 10. 98წ.

საქართველოს მწვანეები სრულიად იზიარებს საქართველოს დედების წუხილს და მხარს უჭერს მათ მიმართული ქვეყნის უმაღლესი ხელისუფლებისადმი, რომელიც შეეხება იმ არაზნეობრივ სატელევიზიო ფილმებისა და ფუნდამენტალური ვაგონების აკრძალვას, რომელიც ხელს უწყობს საზოგადოებაში და განსაკუთრებით მთავრად თაობაში ადერახსნილობის, უზნეობისა და ძალადობის დამკვიდრებას.

საქართველოს მწვანეთა აღმასრულებელი მდივანი
რუსუდანი სიმონიძე

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია
THE NATIONAL-DEMOCRATIC PARTY OF GEORGIA

თბილისი 380008, რუსთაველის გამზ. №21
ტელ: (99532) 983536; ფაქსი: (99532) 983188

21 Rustaveli ave. Tbilisi 380008, Georgia
phone: (99532) 983536; fax: (99532) 983188

№ 50-11/4
28 თებერვალი 1998 წ.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია სრულად იზიარებს და უერთდება „საქართველოს დედების“ სატელევიზიო ფილმების ჩვენებას და უცხადებს მათ თანადგომას, რადგანაც მიგვაჩნია, რომ მოზარდი თაობა საქართველოს ხვალისდელი დღეა და მათი ზნეობის დამახინჯების უფლება არავის აქვს.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარე
ირინა სარიშვილი-ჭანტურია

საქართველოს დემოკრატიული პარტია
DEMOCRATIC PARTY OF GEORGIA

380122, თბილისი, ანაგის ქ. 7
ტელ: (7 8832) 38 11 72, 38 05 33

7 anagi str. Tbilisi, 380122
Tel.: (7 8832) 38 11 72, 38 05 33

№ 466
22. 10. 1998 წ.

საქართველოს დემოკრატიული პარტია სრულიად იზიარებს საქართველოს დედების წუხილს და მხარს უჭერს მათ მიმართული ქვეყნის უმაღლესი ხელისუფლებისადმი, რომელიც შეეხება იმ არაზნეობრივ სატელევიზიო ფილმებისა და ფუნდამენტალური ვაგონების აკრძალვას, რომელიც ხელს უწყობს საზოგადოებაში და განსაკუთრებით მთავრად თაობაში ადერახსნილობის, უზნეობისა და ძალადობის დამკვიდრებას.

საქართველოს დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარე
მარიამ მამაძიძე

საქართველოს ამაღლებული პარტია
AMALGAMATION

380122, თბილისი, ანაგის ქ. 7
ტელ: (99532) 983536; ფაქსი: (99532) 983188

380122, Tbilisi, Anagis St. 7
Tel: (99532) 983536; Fax: (99532) 983188

№ 50/11
22. 10. 1998 წ.

საქართველოს ამაღლებული პარტია სრულიად იზიარებს საქართველოს დედების წუხილს და მხარს უჭერს მათ მიმართული ქვეყნის უმაღლესი ხელისუფლებისადმი, რომელიც შეეხება იმ არაზნეობრივ სატელევიზიო ფილმებისა და ფუნდამენტალური ვაგონების აკრძალვას, რომელიც ხელს უწყობს საზოგადოებაში და განსაკუთრებით მთავრად თაობაში ადერახსნილობის, უზნეობისა და ძალადობის დამკვიდრებას.

საქართველოს ამაღლებული პარტიის თავმჯდომარე
მარიამ მამაძიძე

საქართველოს სოციალისტური პარტია
Socialist Party of Georgia

380122, თბილისი, ანაგის ქ. 7
ტელ: (99532) 983536; ფაქსი: (99532) 983188

380122, Tbilisi, Anagis St. 7
Tel: (99532) 983536; Fax: (99532) 983188

№ 03/90
28 თებერვალი 1998 წ.

საქართველოს სოციალისტური პარტია სრულიად იზიარებს და უერთდება „საქართველოს დედების“ სატელევიზიო ფილმების ჩვენებას და უცხადებს მათ თანადგომას, რადგანაც მიგვაჩნია, რომ მოზარდი თაობა საქართველოს ხვალისდელი დღეა და მათი ზნეობის დამახინჯების უფლება არავის აქვს.

სოციალისტური პარტიის თავმჯდომარე
მარიამ მამაძიძე

საქართველოს სახელმწიფო აკრძალვიანი უნივერსიტეტის ქალთა საბჭო
საქართველოს სახელმწიფო აკრძალვიანი უნივერსიტეტის ქალთა საბჭო

საქართველოს სახელმწიფო აკრძალვიანი უნივერსიტეტის ქალთა საბჭო სრულიად იზიარებს საქართველოს დედების წუხილს და მხარს უჭერს მათ მიმართული ქვეყნის უმაღლესი ხელისუფლებისადმი, რომელიც შეეხება იმ არაზნეობრივ სატელევიზიო ფილმებისა და ფუნდამენტალური ვაგონების აკრძალვას, რომელიც ხელს უწყობს საზოგადოებაში და განსაკუთრებით მთავრად თაობაში ადერახსნილობის, უზნეობისა და ძალადობის დამკვიდრებას.

ქალთა საბჭოს თავმჯდომარე
მარიამ მამაძიძე

საქართველოს კომუნისტური პარტია
საქართველოს კომუნისტური პარტია

380122, თბილისი, ანაგის ქ. 7
ტელ: (99532) 983536; ფაქსი: (99532) 983188

380122, Tbilisi, Anagis St. 7
Tel: (99532) 983536; Fax: (99532) 983188

№ 01/13
23 თებერვალი 1998 წ.

საქართველოს კომუნისტური პარტია სრულიად იზიარებს საქართველოს დედების წუხილს და მხარს უჭერს მათ მიმართული ქვეყნის უმაღლესი ხელისუფლებისადმი, რომელიც შეეხება იმ არაზნეობრივ სატელევიზიო ფილმებისა და ფუნდამენტალური ვაგონების აკრძალვას, რომელიც ხელს უწყობს საზოგადოებაში და განსაკუთრებით მთავრად თაობაში ადერახსნილობის, უზნეობისა და ძალადობის დამკვიდრებას.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის თავმჯდომარე
მარიამ მამაძიძე

განცხადება:

მიმდინარეობს ხელმოწერა ისტორიული-ლიტერატურულ გაზეთზე „მეფეთუხანი“, სადაც მოღვაწეობენ ისტორიკოს-ლიტერატორები, ურნალისტები და მეცნიერების ცნობილი წარმომადგენლები – ქაბუა ამირეჯიბი, ილია ტაბაღაძე, ნიხილ ქვლივიძე, ნოდარ გურამიძე, რეზო კვეციანი, ნანული ბარათაშვილი, ნოდარ ზედელაშვილი და სხვები.

ცნობებისათვის დარეკეთ: 95-45-90

გამონათქვამები ქალებზე

ათასი გზა ახებობს იმისათვის, ხომ ქალი ააღაპრავს, მაგჩამ გასაჩუქებდად - გზას ვეი იპოვი.

ქალებს მოსწონთ რამაზი მამაკაცები, განათლებულს აღმეჩიებენ, უეთილები - უყვართ, მაგჩამ ცოლად მხოლოდ ძლიერებს მიჰყვებიან.

ქალი - ეს ახის ცა, მაგჩამ ეს ცა ისე მალდა მამაკაცისაგან, ხოგოხც ცის თალი - მინიდან.

ქალები ახასოდეხ ახიან ისეთი ძლიერი, ხოგოხც დამახცების შემდეგ.

სადაც

სუ აჰყვებით მამაკაცებს ჩხუბში, სუ აძლიერებენ ნერვებს, თქვენვე დახარაოდებით. ექიმმა-ფსიქოლოგებმა დაადგინეს, რომ ერთსა და იმავე სფრესულ საფეხვასა ქალებს გაცილებით მეტი სფრესული ჰორმონი გამოიყოფათ, რაც იმუნურ სისტემას ასუსტებს და არგანობს ერევა ესა თუ ის სურს, მაშინ, როდესაც მამაკაცს ჰორმონალური სფრესი ნაკლებად ირევა. ამიტომ არის, რომ თქვენ დღითი, ნერვებანებელი ხართ, ის ყი დღითი ემზადება სარკის წინ.

დაიძლიერებ!

თქვენი

კარდინალ რიშელიეს სამი ცოლი ჰყავდა. მას სამივემ უღალატა, მაგრამ მას მეუღლეების ღალატი დიდად არ აღონებდა. ერთხელ მეორე ცოლს საყვარელთან შეუსწრო, ქალი შეშინდა, მაგრამ კარდინალმა დაამშვიდა:

- ქალბატონო, წარმოგიდგინათ, რა უხერხულ მდგომარეობაში ჩაივდებით თავს, ოთახში სხვა ვინმე რომ შემოსულიყო?...

გერმანელ ფილოსოფოსს ემანუელ კანტს ჰკითხეს:

- რომელი ქალები არიან ყველაზე ერთგულნი, შავთმიანები თუ ქერები?

- რა თქმა უნდა, ჭალარები.

ოქროს ქორწილზე იუბილარმა ქმარმა მიატოვა მცირე ხნით თავისი ბედნიერი მეუღლე და მეგობარს შეეკითხა:

- ადამიანის მოკვლისათვის რამდენი წლით სვამენ ციხეში?

- ოცით, რაზე მეკითხებით?

- ეეჰ... ეს რომ მომეკლა ქორწილის შემდეგ, ახლა უკვე გარეთ ვიქნებოდი.

აბა მითხარი, რით განსხვავდება ერთმანეთისაგან ქალწული და თბილისი?

- თბილისი - ყოველთვის თბილისია.

ცოლ-ქმარი სტუმრად წასასვლელად ემზადებიან. ქმარი ოფიციალურად

რად მიმართავს ჩაცმით გართულ ცოლს:

- რომელი პერანგი ჩაიცვა, ქალბატონო! უღილებო, დაჭმუჭული თუ დალაქავებული?

ქალი თვითმფრინავში ცუდ, მოუხერხებელ ადგილზე იჯდა. აფრენიდან რამდენიმე ხნის შემდეგ, იქვე მჯდომი მამაკაცი წამოიღო და სადაც გავიდა. შეწუხებულმა ქალმა სახსრაფოდ მისი ადგილი დაიკავა და შევებით ამოისუნთქა. მალე თავს ადგილის პატრონი დაადგა.

- ოჰ, უკაცრავად, ბატონო! მეგონა თვითმფრინავიდან ჩახვედით, იმართლა დაბნეულმა ქალმა თავი.

- დედიკო, მიყიდე რა დაიკო? - შეეხვეწა პატარა ქეთი დედას.

- კარგი, შვილო, გვალ წავალ ჰუმანიტარულ მალზონში და მოგიყვან დაიკოს.

- ქეთიმ ტირილი მორთო: - არ მინდა ნახმარი დაიკო...

მე და ბაბუა ლანჩხუთში ტაქსი ველოდებოდით. ჩამოდა ტაქსი. ბაბუა შეეკითხა მძღოლს:

- ძამა, აცანაში მივიდვარ და რას დანერს შენი ტაქსი?

- რას დანერს და „ვეფხისტყაოსანს“, დაჯექი ყაზახო, თუ ჯდები, - უპასუხა მძღოლმა.

X X X

საგიჟეთში, მთავარ ექიმთან - თანამშრომელი შევარდა:

- ბატონო ანდრო, მეექვსე პალატაში ჩხუბია, ნაპოლეონი ლენინს ახრობს, გვიშველეთ!..

- სად იყო ეს ვირიშვილი ნაპოლეონი. - ცხრაასჩვიდმეტში?!

ცოლი ტელეფონით მეგობარ ქალს ელაპარაკებდა:

- იცი, ჩემი ქმარი სიფილიტიკია.

ქმარი გვერდითი ოთახიდან კარნახობს:

- ძვირფასო, რამდენჯერ გავიმეორე: სიფილიტიკი კი არა, არამედ ფილათელისტი.

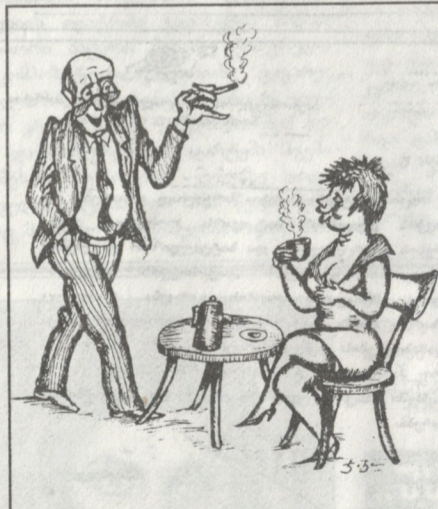
ლმერთო ჩემო, რა მოგსვლია სახეზე? - გაკვირვებულია მეგობარი.

- მფრინავი თეფში მომხვდა.

- ნუთუ მართლა?!

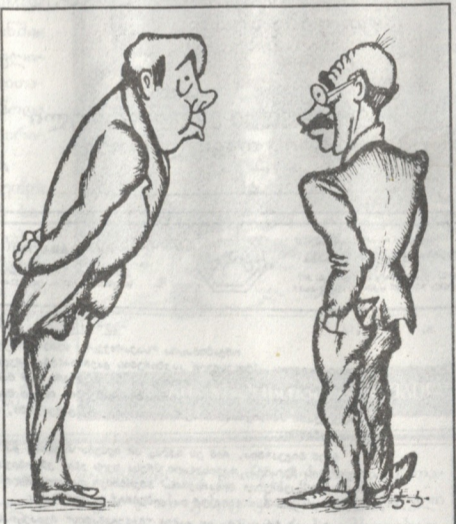
- თუ არ გჯერა, ჩემს ცოლს ჰკითხე...

ქმარი სამსახურიდან გვიან დაბრუნდა. რატომღაც ძალი მას გააუბებული ყვირით შეხვდა.

- დღითი წვენი წომ გავიპასუვას, ათი წლით ვახალგაზრდავდები.

- აწ შეიძლება ძვირფასო, წვენი ხადამოს, დანთლის წინ წომ გავიპასუვას?

- შენი ცოლი თუ გინმენდს ტანსაცმელს?

- აწა, მხოლოდ ჯიბეებს...

ნახატები შეადგინა ჯამალ კვანცალიანმა

ხსოვნა

გარდაიცვალა სააქციონერო საზოგადოების მანქანათმშენებელი ქარხნის „მეგობრობის“ დირექტორი კარლო თომას მე დოლიძე.

კარლო დოლიძე დაიბადა 1934 წელს ჩოხატაურის რაიონის სოფელ კონხარში. 1957 წელს დაამთავრა თბილისის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის მექანიზაციის ფაკულტეტი. 1958 წლიდან მუშაობდა დიფუზ მანქანათმშენებელ ქარხანაში, სადაც მუშაობდა სხვადასხვა თანამდებობებზე. 1978 წლიდან კი სიცოცხლის ბოლო დღემდე ქარხნის დირექტორია.

დიდა კარლოს დედაწლი საქართველოს მანქანათმშენებლობის განვითარებაში. იგი გახლდათ რესპუბლიკის დამსახურებული ინჟინერი, გამომგონებელი, გულისხმიერი და შრომისმოყვარე პიროვნება.

მან თავის ქარხანაში შემოიყვანა ბავშვობისდროინდელი ამხანაგები და შექმნა კლუბი „მეგობრობა“. კლუბის უცვლელი პრეზიდენტი და აქტიური მოღვაწე თავადვე იყო წლების მანძილზე.

კიდევ ერთი წვერი დააკლდა ჩვენს სამშოს ბატონი კარლო დოლიძის სახით.

ღმერთმა ნათელში ამყოფოს მისი ნათელი სული.

მეგობრები

დავით აღმაშენებლის (პლენანოვის) გამზირის ტრადიციათა აღორძინების საზოგადოება და გაზეთი „მეფეთუბანი“ იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა ამავე საზოგადოების წევრი შუაური პურჭულაძე და სამძიმარს უცხადებენ განსვენებულის ოჯახს.

- ნეტავ, რა უთხარი ქალო ჩემზე - ამისთანა?

- აუცილებლად უნდა წავიდეთ დედაჩემთან - შინაგანი ხმა მარნახობს.

- ღმერთო ჩემო! - ამოიხორა ქმარმა - ქალო, შენ კიდევ შინაგანი ხმაც გაქვს?

დირექტორმა გადაწყვიტა მდივანი ქალი გაენთავისუფლებინა და მთავარ

ინჟინერს შესთავაზა თავისთან გადევანა. ინჟინერმა ჰკითხა:

- რატომ ათავისუფლებთ?

- ერთი მაგისიც... არ ვარგა მაგას ჩემი ცოლი ჯობია.

გავიდა რამდენიმე დღე. დირექტორმა ჰკითხა ინჟინერს:

- აბა, რას იტყვი ახალ მდივანზე?

- დიას... თქვენ მართალი იყავით. თქვენი ცოლი მართლაც უკეთესია.

- გახხვებს, ცხრა თვის წინ, ორი ვილით კადმახებზე სათევზად წომ გამეგზავრე?

- მახხვებს, მეწედა, რა?

- აწაფეწი, დღეს ერთმა „კალმამმა“ დაწეკა და... მამობა მოგილოცა.

33

ტყეფიუბანა №3(15) ყოველთვიური

გაზეთი დაიბეჭდა გამომცემლობა „სამშობლოს“ სტამბაში

გამოცემის საზოგადოებრივი საწყისი

რედაქცია პასუხს არ აგებს გამოქვეყნებული მასალების შინაარსზე. ავტორები თავად აგებენ პასუხს ფაქტების, ციფრებისა თუ ციტატების სისუსტეზე

დამფუძნებელი: ვაჟა სალუშვაძე - საზოგადოებისა და სარედაქციო საბჭოს თავმჯდომარე, გამომცემელი.

საბჭოს წევრები: ჭაბუა აშიროშვილი, ნანული ბარათაშვილი, შურამ ჯაფარიძე, ვანო წახაშვილი, ნოდარ ზაქარაიანი, ჯამალ კვანცალიანი, ჯამალ შიქლაძე, ილია ტაბაღანი, მისიელი კვიციანი.

სტილისტი-კორექტორი: ლონარა ბერიძე

მთარსადა და გამოქვეყნებული რედაქტორმა ვაჟა სალუშვაძემ. თბილისი 380064, მისიელი წინამძღვრობის ქუჩა, №114. ტელ.: 95-45-90.